

*MYLLYKOSKEN  
TEHDASALUEEN  
EHEYTTÄMINEN*

Anna Kokkonen

Diplomityö  
Tampereen yliopisto  
2021



Anna Kokkonen

**MYLLYKOSKEN TEHDASALUEEN  
EHEYTTÄMINEN**



Rakennetun ympäristön tiedekunta  
Arkkitehtuurin yksikkö  
Diplomityö  
Huhtikuu 2020

## TIIVISTELMÄ

Anna Kokkonen: Myllykosken tehdasalueen eheyttäminen

Diplomityö, 105 sivua

Tampereen yliopisto

Arkkitehtuuri

Huhtikuu 2021

Tarkastaja: professori Juho Rajaniemi

Tämä diplomityö esittelee Myllykosken paperitehdasalueen sekä Myllykoskentien eheyttämissuunnitelman alueen kehittämiseksi kestävästä teollisuus-, elämäntuotannon ja matkailun palvelukeskittymäksi. Diplomityön tilaajina ovat Kouvolan kaupungin kaavoitus ja teollisuusalueen omistaja Redeve Oy. Työn eheyttämissuunnitelma perustuu yhteen monista skenaarioista, joita Myllykosken kaltainen kylä voisi kohdata tulevaisuudessa.

Myllykosken teollisuuskylä sijaitsee Kymenlaakson maakunnassa, junayhteyden päässä Kouvola- ja Kotkasta. Alueen historia ulottuu jo 1700-luvulle asti, mutta Myllykosken identiteetti ja Museoviraston määrittelemä rakennushistoriallisesti merkittävä yhtenäinen miljö on alkanut rakentua vasta 1900-luvun alusta paperiteollisuuden tuotannon vaikutuksesta. Viime vuosikymmeninä kylän palvelurakenne ja teollisuustuotanto ovat alkaneet murtua keskittämisen ja digitalisaation ansiosta. Viimeistään paperitehtaan suljetua, vuodesta 2011 Myllykosken keskusta on alkanut autioitua kiivaammin teollisuusalueen tyhjenettyä.

Tällä hetkellä paperitehdasalueen omistaa kiinteistöjen kehittämiseen keskittynyt yhtiö. Redeve Oy:n tavoitteena on käynnistää Myllykosken entiselle paperitehdasalueelle kiertotalouteen perus-

tuvan Biotalouskeskittymä, jossa saman alan yritykset saisivat toisistaan synergiaetuja. Lisäksi Kymenlaakson liiton maakuntakaavassa 2040 Myllykosken entinen paperitehdas on muutettu kehittämiseksi erityisesti työpaikkakehityksen osalta, kun vapautuneelle teollisuusalueelle löytyy uutta toimintaa. Myllykosken arvokas miljö ei ole ainut Suomessa tai edes Euroopassa, joka toimeentuloa vaikuttaa teollisuusyhdyskuntaansa ja lähiseutuun negatiivisesti sekä kaupunkikuvan että palvelu- ja asukasrakenteen osalta. Samalla kuitenkin keskitytään laajentamaan ja kehittämään kasvukeskuksia ja pääkaupunkiseutua, jolloin maaseudun toimivan kaupunki- ja kyläinfrastruktuurin potentiaalia jätetään käyttämättä. Tässä diplomityössä selvitetään, olisiko mahdollista murtaa tämä noidankehä, jossa rapistuva Myllykosken kylä on yhä.

Eheytyssuunnitelma pohjautuu moneen eri vaiheeseen, jossa käsitellään erilaisia teemoja teollisuus- ja elämäntuotannon viitekehyksen alla. Aiheet perustuvat paikallisten ja seudullisten tahojen yhteistyöhön diplomityön osalta sekä heidän intresseihinsä mahdollisista toiminnoista Myllykosken teollisuusalueella. Olemassa olevien rakennusten muutokset esitetään ainoastaan toiminnallisella tasolla, kun taas ulkotilat, kadut, pihat ja puistot on suunniteltu tarkemmin.

*Avainsanat: teollisuuskylä, kehittäminen, maaseutu, kestävä tuotanto, palvelukeskittymä*

Tämän julkaisun alkuperäisyys on tarkastettu Turnitin Originality Check -ohjelmalla.

## ABSTRACT

Anna Kokkonen: Improving paper factory area of Myllykoski

Master's thesis, 105 pages

Tampere University

Architecture

April 2021

Supervisor: professor Juho Rajaniemi

This master's thesis introduces the development plan of Myllykoski Paper Mill Area and Myllykoskentie Street. The main goal is to improve and transform the reviewed factory entity into a service centre for sustainable industrial technology and user-experience production. The clients of this master's thesis are the town planning department of the city of Kouvola and the owner of the Paper Mill Area, the real estate branch Redeve Oy. Both of the clients have a goal to develop the former Paper Mill district. The design plan of the area is based on one of many scenarios that a mill village like Myllykoski could face in the future.

The industrial village of Myllykoski is located in the region of Kymenlaakso in Finland, a short train ride away from Kouvola and Kotka. The history of the mill village dates back to the 18<sup>th</sup> century. However, the identity of Myllykoski and its historically significant and unified milieu defined by The Finnish Heritage Agency has been built since the beginning of the 20<sup>th</sup> century due to the production of the paper industry. In recent decades, the service structure and the industrial production of the village have begun to collapse due to centralization and digitalisation. After the paper factory was closed in the beginning of the year 2011, the mill village has been more deserted than ever.

The goal of the current owner of the industrial area in Myllykoski is to launch a bio economy engineered entity based on circular economy. In addition, in the Kymenlaakso Regional Plan 2040, the Myllykoski Paper Mill area is presented as a development zone. Mill villages such as Myllykoski are all over the Europe. Similar inactive former industrial areas have a negative impact on its community and the surroundings both in terms of the city's image and service and resident structure. At the same time, the focus in urban planning is on expanding and developing metropolitan areas, leaving behind the potential of a functioning urban and village infrastructure. In this master's thesis, it is investigated whether it would be possible to break this vicious circle in which the declining village of Myllykoski still is.

The development plan in this master thesis is based on many different strategic stages, addressing various themes. The topics are built on the cooperation of the local and regional parties with their interests in possible activities and productions in the Myllykoski industrial area. All of the transformations in the existing buildings are presented only at the functional level, while outdoor spaces such as streets, courtyards and parks are planned in more detailed manner.

*Keywords: industrial village, development, rural area, sustainable production, service centre*

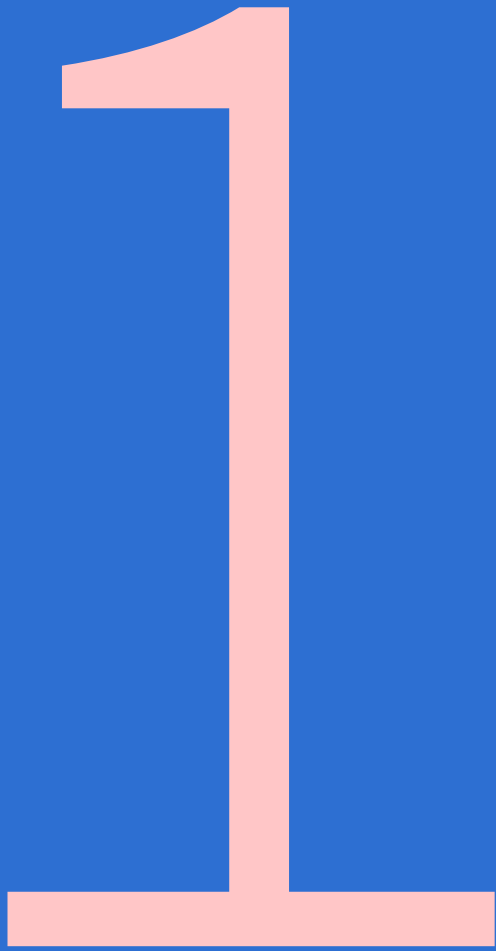
The originality of this thesis has been checked using the Turnitin Originality Check service.

Kymijoen uitto käynnissä  
1950-luvulla. Pekka Kyytinen.  
Pekka Kyytisen kokoelma.  
Kansatieteen kuvakokoelma.  
Museovirasto.



# Sisällysluettelo

<b>1. Johdanto</b>	s. 8
<i>Missio</i>	s. 9
1.1 Tausta	s. 10
1.2 Tavoitteet ja rakenne	s. 11
<b>2. Myllykylät Kymenlaaksossa</b>	s. 12
2.1 Kymijoki alkulähteenä	s. 14
2.2 Tehtaiden sulku ja uusi elämä	s. 15
2.3 Kajaanin yrityskylän kasvutarina	s. 20
<b>3. Myllykosken tarina</b>	s. 22
3.1 Teollisuus kylän sydämenä	s. 24
3.2 RKY-alue ja kaavamääräykset	s. 26
3.3 Saavutettavuus	s. 30
3.4 Liikkuminen	s. 32
3.5 Viheralueet	s. 34
3.6 Palvelurakenne	s. 36
3.7 Nykytila ja arvottaminen	s. 38
3.8 Teollisuusympäristö	s. 41
3.9 SWOT-analyysi	s. 50
<b>4. Myllykylän tulevaisuus</b>	s. 52
4.1 Kylien potentiaali	s. 53
4.2 Skenaariot	s. 55
4.3 Kehityksen askeleet	s. 59
4.4 Strategia	s. 60
<b>5. Myllykosken eheytyssuunnitelma</b>	s. 62
5.1 Ensimmäinen vaihe	s. 64
5.2 Toinen vaihe	s. 74
5.3 Kolmas vaihe	s. 84
<b>6. Lopuksi</b>	s. 96
<b>Lähteet</b>	s. 101



# JOHDANTO

Tässä kappaleessa selitetään työn missiota, taustaa sekä tavoitteita.



# Missio

Diplomityöni alkoi kehittyä pikkuhiljaa jo kauan ennen arkkitehtuuriopintojani – kun muutin kotikylästäni muualle opiskelemaan. Tässä työssä käsiteltävän tarkastelualueen savupiiput ovat olleet jokapäiväinen näky aina päiväkodin pihasta saakka. Yläasteen välitunneilla niitä onkin katsottu paljon lähemmin, kun Myllykosken paperitehtaan siluetti piirtyi massiivisena klusterina kylän kaupunkikuvaan. Piiput tuprusivat sankkaa savua milloin ehtivät. Vuonna 2011 valmistuin lukiosta ja muutin muualle opiskelemaan. Samana vuonna lakkautettiin myös Myllykoski Paper, mikä vaikutti paperituotannon alasajoon ja siitä johtuneen kylän autioitumiseen.

Tästä tapahtumasta on kulunut nyt kymmenen vuotta. Sinä aikana olen nähnyt,

minkälainen vaikutus paperituotannon lopettamisella on ollut myllykylään, joka on elänyt enemmän tai vähemmän yksinään paperiteollisuudesta. On muodostunut eräänlainen noidankehä, jonka katkaisuun ei tahdo löytyä ratkaisua – tai pikemminkin, investointeja.

Minusta tuntuu, että voisin tehdä jotain rapistuvan kotikyläni kohtalolle. Tulevana yhdyskuntasuunnittelijana haluan vaikuttaa myös siihen, miten kasvukeskusten ja metropolialueiden ulkopuolella olevat kaupungit ja kylät kehittyvät nykypäivän globaalissa ja digitaalisessa maailmassa.

**Näissä historiallisesti arvokkaissa myllykylissä on potentiaalia, ja sen aion tässä diplomityössä näyttää.**

# 1.1 Tausta

Diplomityön aiheena on vanhojen tyhjilleen jääneiden tehdasalueiden uudelleenkäytön tutkiminen. Tutkimuskohdeena toimii aikoinaan Anjalankosken alueella ja nykyisin Kouvolassa sijaitsevan Myllykosken kylän entinen Myllykoski Paper -teollisuusalue, ja siihen liittyvän keskusta-alueen pääkatu Myllykoskentie. Tehdasalue on kulttuurihistoriallisesti merkittävä, sillä siellä on rakennushistoriallisesti arvokkaita rakennuksia, katuja ja viheralueita.

Aikoinaan jokien varsille pystytettyjen myllyjen viereen on alkanut kehittyä kylätoimintaa. Valitettavasti tämänkaltaisten vanhojen myllykylien rapistuminen on nykypäivänä normi: syrjäseudun arvokkaitakaan rakennuksia ei ole kannattavaa huoltaa niiden jäätyä tyhjilleen. Kuitenkin monilla Myllykosken kaltaisilla alueilla olisi potentiaalia yritys- ja vapaaajan keskittymille.

Globalisaation ja informaatioteknologian myötä monet teollisuustuotannot ovat siirtyneet ulkomaille, jolloin

Suomessa toimiva infrastruktuuri sekä vielä käyttökelpoiset tehdasrakennukset jäävät tyhjilleen vailla käyttötarkoitusta. Lisävaikeuden tilanteeseen luo myös se, että ylipäättään työt siirtyvät pienistä kylistä suurempiin kaupunkeihin, aina pääkaupunkiseudulle asti. Kun ihmiset muuttavat töiden perässä myllykylistä pois, siirtyvät myös palvelut sekä viimeimmät työpaikat niiden perässä.

Tällä hetkellä olemme tilanteessa, jossa suuret kaupungit kasvavat sekä palvelu- että asuntotuotannossa, kun taas avara maaseutu väljentyy yhä enemmän. Tämän kontrastin vuoksi vanhoissa myllykylissä arvokkaatkin alueet kokevat rapistumisen kohtalon.

On kestäväntöntä olla käyttämättä historiallisesti arvokkaiden kylien rakennettua kaupunki-infrastruktuuria. Tällöin tähän dilemmaan voitaisiin kehittää eheyttämisstrategia, joka pohjautuisi alueellisten ja paikallisten tahojen intresseihin.

## 1.2 Tavoitteet ja rakenne

Diplomityön tavoitteena on tarkastella Kymenlaakson Kymijoen varrella sijoituvia ruukkeja ja tehdasalueita palvelurakenteen kautta. Lisäksi tavoitteena on visioida, mitä mahdollisuuksia tämänkaltaisilla kylillä voisi olla. Tarkastelualueena toimii Myllykosken teollisuusalue sekä vanha keskusta, joita tullaan kehittämään.

Myllykosken entisen paperitehdasalueen analyysia sekä suunnittelua varten taustatietoa kerätään ja käsitellään yleisellä tasolla niin, että se on kytköksissä Myllykosken tehdasalueen historiaan ja tulevaisuuteen. Näin ollen diplomityössä analysoidaan Myllykosken tehdasaluetta oheisdokumenteilla, kuten rakennushistoriallisen selvityksen, karttojen sekä muun paperitehtaasta tehdyn datan avulla. Myllykosken keskusta-alueen analyysin lisäksi laaditaan tonttianalyysi, jossa tutkitaan tehdasaluetta kokonaisuudessaan.

Diplomityön tavoitteena on selvittää yhdyskuntasuunnittelun avulla, minkä-

laista potentiaalia taajamakeskuksissa olisi tulevaisuudessa. Lisäksi Myllykosken alueelle laaditaan tulevaisuuden skenaariot, joista valitaan yksi monivaiheista eheytyssuunnitelmaa varten. Eri vaiheet sisältävät omat teemansa.

Myllykoskella paperituotannon aikana liki kaikki kylän toiminnot olivat riippuvaisia tehtaasta, joten tehdasalueen eheytyssuunnitelma tulee pitää sisälleen monen eri toimintojen ja toimijoiden kirjon. Jos jokin ala tai palvelu siirtyisikin ulkomaille tai lähtisi kokonaan pois, muut palvelut ja yritykset pitäisivät tehdas- ja kylätoimintaa yllä. Näin ollen syntyisi eri palveluiden ja toimintojen verkko, joka toimisi puskurina tehdasalueen rapistumiselle ja autioitumiselle.

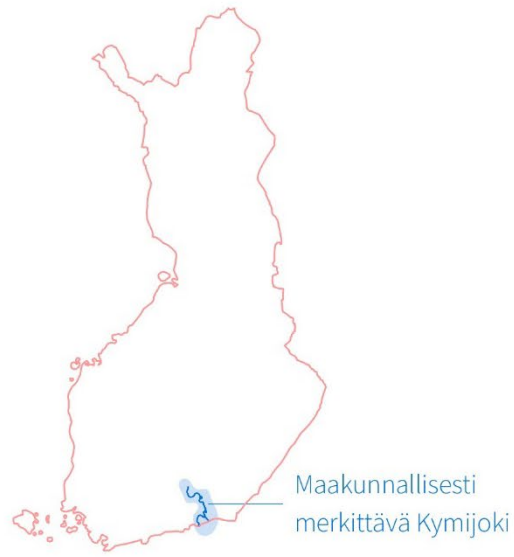
Lopuksi ehdotetaan diplomityössä tehdylle eheytyssuunnitelmalle jatkotoimenpiteet, jossa käsitellään muun muassa kylässä asuvien ihmisten osallistamista tehdasalueen parantamiselle.



MYLLYKYLÄT

KYMENLAAKSOSSA

Tässä kappaleessa kerrotaan Kymenlaakson Kymijoen rannoilla olevien ruukkien ja tehtaiden palvelurakenteesta paperiteollisuuden jälkeen.



## 2.1 Kymijoki alkulähteenä

Kymijoki on ollut aikoinaan yksi teollistumisen ydinalueita Suomessa. Lisäksi se on myös toiminut Kymenlaakson maakunnassa elämänvirtana: joen rannoille on rakennettu vuosisatojen ajan kyliä ja kaupunkeja patojen viereen. Työvoiman, eri raaka-aineiden ja satamien vuoksi Kymijoelle matkasi työllistymään muun muassa tukkilaisia ja merimiehiä muista kunnista. Teollisuuden lisääntyessä energian tarve kasvoi, ja alettiin perustaa vesivoimalaitoksia pitkin Kymijokea; vähitellen syntyi eri teollisuusyhdyksunnistä koostuva Kymijoen helminauha. (Kymisun 2020; Selkälä 2018; Sillanpää 2019)

Lähes 200 kilometriä pitkä Kymijoki on vesistöalueeltaan yksi suurimpia jokia Suomessa: se alkaa Päijänteen kaakkoiskulmasta ja laskee Suomenlahteen Kotkan ja Pyhtään kohdalla. Joella on teollisuuden lisäksi ollut runsaasti lohia, mikä muun muassa houkutteli Venäjän keisarin rakentamaan kalastusmajan huviloineen Kotkan Langinkoskelle 1800-luvun

lopulla. Sitä ennen Kymijoki on toiminut myös Venäjän ja Ruotsin valtakuntien rajajokena melkein 100 vuotta. (Kymisun 2020)

Myllyjen lisäksi teollisuusalueille rakennettiin 1800-luvun lopulta alkaen toimisto-, seura-, insinööri- ja työläistaloja, joita on ollut suunnittelemassa eri paikkakunnille Alvar Aalto, Gesellius-Lindgren-Saarisen toimisto, Bertel Liljequist, Arne Helander, Eduard Dippell, Valter Thomén, Selim Lindqvist, Sigurd Frosterus, Ole Gripenberg ja Karl Lindahl. Näiden Kymijoen varrella olevien teollisuusalueiden arkkitehtuuri edustaa enemmän tai vähemmän hillittyä funktionalismia. Vanhemmat tehdusrakennukset ovat julkisivuiltaan yleensä punaista tummahkoa tiiltä, taas muut lähialueen edustusrakennukset ovat puhtaan valkoisiksi rapatuttuja. Tämän takia helminauhan myllykyllillä on suhteellisen samanlainen miljöö Kymijoelta päin katsottuna. (Sillanpää 2019; KYMark)


## 2.2 Tehtaiden sulku ja uusi elämä

Paperin menekki Suomessa sekä maailmalla jatkaa yhä hiipumistaan, kun lehtiä luetaan vähemmän paperimuodossa ja informaatio siirtyy yhä nopeammin digimuotoon (Järvinen 2019). Tämä tarkoittaa paperituotannon kuihtumista entisestään, mikä vaikuttaa teollisuusyhdyskuntien uudelleenjärjestäytymiseen joko parempaan tai huonompaan suuntaan. Mitä siis käy niille teollisuusyhdyskunnille, joissa paperin tuotanto on ollut kylän lähes ainoa työllistäjä?

Kymijoen varrella helminauhasta koostuvat tehdaskylät ovat eläneet enemmän tai vähemmän puun jalostuksesta, erityisesti paperituotannosta (Koskela 2004). Nykyään teollisuustoiminnassa olevia tehtaita on ainoastaan Kuusankoskella, Inkeröisissä ja Sunilassa. (KYMark). Tämä näkyy osin entisten elinvoimaisten teollisuuskylien autioitumisena. Nämä kylät eivät ole suinkaan Suomessa ainoita, vaan saman kohtalon ovat kokeneet niin Valkea-kosken, Kajaanin kuin

esimerkiksi myös Kaipolan paperitehtaata (Järvinen 2021).

Aikoinaan sahan ja sittemmin paperiteollisuuden ympärille muodostuneet kylät ovat tiiviisti sidoksissa teollisuusyhdyskuntarakenteeseen, jonka muuttaminen toiseen käyttötarkoitukseen vaatii paljon investointeja ja paikallisen identiteetin vahvistamista. Sen vuoksi metsäteollisuus yrittääkin kehittää ja muuttaa entiset paperikoneet kartonkeja valmistaviksi kasvavan pakkausmateriaalikyynnän vuoksi (Järvinen 2021). Kuitenkaan kaikkia tyhjilleen jääneitä paperitehtaita ei voida muuttaa selluloosaa tai kartonkiteollisuutta valmistaviksi yksiköiksi monestakin syystä: korjausurakka voi olla liian kallis, tilojen muokattavuus on huono tai alueen rakennukset rakennusperintölailla suojeltuja. Mitä toimintaa on Kymenlaakson ruukeissa ja tehtaisissa Kymijoen liepeillä nykypäivänä paperiteollisuuden jälkeen?

-  Ravintola / kahvila
-  Majoitus
-  Museo
-  Ulkoliikunta / virkistäytyminen
-  Alvar Aalto
-  Taide
-  Yrityskylä
-  Teollisuustoimintaa



Kymijoen ruukkien ja tehdasalueiden palvelukartta.



Kymijoen helminauhan varrella olevat teollisuuskylät ovat nykypäivänä toisenlaisessa käyttötarkoituksessaan. Tässä tarkastelussa on otettu huomioon ainoastaan tehdasalueen ja välittömässä läheisyydessä olevien keskusta-alueiden palvelutarjonta.

**Verlasta** tuli Suomen ensimmäinen teollisuusmuseoalue 1970-luvulla, jolloin herättiin myös teollisen kulttuurin suojeluun. Alue kuuluu UNESCO:n perintökohteisiin, ja on suosittu maakuntamatkailun kohteena. Museon lisäksi alueella on majoitus- ja ravintolatoimintaa, sekä erilaisia työpajoja ja käsityöleirejä. Lähellä sijaitsee myös kansallispuisto Repovesi. (UPM Verlan tehdasmuseo 2018)

**Voikkaan** paperitehtaan lakkauttamisen jälkeen teollisuusalueelle on muodostunut noin 30 pienyrityksestä koostuva yhteisö. Alueella on yritysten lisäksi tukipalveluita, kuten lounaspaikkoja ja ulkoalueiden kunnossapitoa.

Aikoinaan paperitehtaan virkistyskäyttöön rakennettu Virtakiven sauna jatkaa edelleen samassa toiminnassaan uusine lisäpalveluineen: nykyään rakennuksessa on myös tilausravintola, vuokratilat, paahtimo ja baari. (Korhonen 2020) (Redeve Oy) (Virtakiven sauna/kahvila)

**Kuusankoskella** entiseen paperitehtaaseen Kymin ruukkiin on perustettu luovan toiminnan keskus, jossa on noin 50 erilaista yritystä. Ruukin vieressä on yhä UPM-Kymmene Oyj:n uudempi teollisuusalue, joka edelleen tuottaa paperia sekä muun muassa myös sellua ja bioenergiaa. Vanhemmalla ruukki-alueella on majoituksen ja ravintola- sekä kahvilatoiminnan lisäksi luovan alan yrityskeskittymä: taiteilijoita, kuva- ja lasitaidetta, sisutustuotteita, graafista suunnittelua ja mainostuotantoa. Lisäksi on myös hyvinvointipalveluita sekä liikuntatiloja. (UPM Kiinteistöt, Kymin ruukki) (Taideruukki) (UPM Kymi)

**Myllykoskella** paperitehtaan sulkemisen jälkeen on ollut suhteellisen hiljaista, vaikka kyläyhteisö on ollut yhä edelleen aktiivinen järjestämään erilaisia tapahtumia. Tehdasalueella sijaitsee tällä hetkellä eri tapahtumia varten Seuratalo, ja Myllykosken Kerholla on catering- ja majoituspalveluita. Myllykosken lähellä on myös melontareitti Kymi-jokea pitkin Vesistökeskuksesta Kouvolan suuntaan. Itse teollisuusalueella on tällä hetkellä ainoastaan sähköurakointiliikkeen varasto ja koneurakoitsijan koneet kurottajahallissa. (Myllykosken Seuratalo) (Myllykosken latu RY) (Lahtinen 2021)

**Inkeroisissa** toimii vielä Stora Enson kartonkitehdas, joka työllistää tällä hetkellä noin 200 ihmistä. Lisäksi teollisuusalueen vieressä sijaitsee asuinalue Tehtaanmäki, joka on tunnettu Alvar Aallon suunnittelemissa tehdastyöläisten asunnoista sekä lähistöllä sijaitsevasta peruskoulusta.

**Anjalan** puolella taas sijaitsee Kymiin kupeessa maisemahistoriallisesti tärkeä kartano virkistysalueineen sekä majoituspalveluineen. Kartanoalueen vieressä omalla saarellaan on Ankkapurhan teollisuusmuseo. (KYMark) (Visit Kouvola) (Stora Enso)

**Stockforsin** alue on tunnettu teollisuuden jälkeen eri taidetapahtumista, muun muassa kesäisin järjestettävästä Stockforsin Art Fairista. Lisäksi tehdashalleissa on myös taide- ja ateljeettoja sekä pienyritystoimintaa, muun muassa paperin ja pakkausmateriaalituotannon saralla. Alueella on lisäksi majoitusta sekä muuta virkistystoimintaa: kanala, Carting-rata ja pakkausmuseo. (Pyhtään kunta) (Stockfors kartalla)

Alvar Aallon suunnittelema tehdas on yhä käytössä **Sunilassa**, ja siellä valmistetaan nykyään ligniiniä. Teollisuusalueen ulkopuolella on maineikas Alvar Aallon suunnittelema metsäinen funkiskaupunginosa Kotkassa, jonne tehdään paljon arkkitehtuuri-eksursioita. (Tahkokorpi, 2020) (Kotkan kaupunki) (Sunila Alvar Aalto)

**Karhulan** teollisuuspuistossa on museoviraston määrittämiä valtakunnallisesti merkittäviä rakennuksia. Karhulan ruukkia on ollut suunnittelemassa Ahlströmin lisäksi muun muassa myös Alvar Aalto. Tällä hetkellä alueella on noin 60 yrityksen yhteisö. Karhulan teollisuuspuisto on lanseerannut palvelukonaisuuden ”Kasvutehdas” startupeille ja digitaalisten sekä luovien alojen toimijoille. (KYMark) (Karhulan teollisuuspuisto)

Näistä kaikista edellä mainituista tehdas- ja ruukkialueista on myös tehty maakuntamatkailua varten KYMark-

matkapuhelinsovellus sekä verkkosivut, jossa jokaisesta kohteesta on tehty arkkitehtuurin sekä yhdyskuntarakenteen saralla historiallinen katsaus. Kuitenkin Myllykosken teollisuusympäristön historiikki sekä kuvaus teollisuusalueen arkkitehtonista piirteistä puuttuvat. Lisäksi Kymijoen helminauhan palvelukartasta (s.16) voidaan nähdä, ettei Myllykoskella ole läheskään yhtä paljon toimintaa kuin muissa enemmän tai vähemmän samankaltaisissa Kymijoen teollisuuskyllissä.

Paperiteollisuuden jälkeen entisen Anjalankosken alueella sijaitseva Myllykosken teollisuuskyllä on pitkään ollut tyhjiään palveluiden siirryttyä muualle. Olisiko Suomessa muualla samanlaista kohtaloa kokenutta paperiteollisuuden yhdyskuntaa, joka olisi kuitenkin selvinnyt ansiokkaasti paperiteollisuuden jälkeen niin, että jopa pääkaupunkiseudulta asti halutaan muuttaa niin sanotusti ”syrjäseudulle”? Sellainen paikka löytyy Kainuusta: Kajaanin yrityskylä Renforsin ranta, entinen paperitehdas-alue.

## 2.3 Kajaanin yrityskylän kasvutarina

Kajaanin paperitehdas suljettiin 2010-luvulla, mikä johti mittaviin muutoksiin tehdastilojen käyttötarkoituksessa. Tehtaan omistaja UPM houkutteli alueelle uusia yrityksiä, ja käynnisti peräti 20 erilaista uudistamishanketta teollisuusympäristön elävöittämiselle yhdessä Kajaanin kaupungin kanssa. Uutta yritystoimintaa etsittiin aktiivisesti eri tahojen kautta, ja tehdasalueelle muodostettiin oma organisaatio. Uusi yrityskylä nimettiin Renforsin rannaksi. (Renforsin ranta)

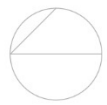
Alueelle tuli ensiksi tehdaspalvelu- ja kunnossapitotoimintaa. Alueen elävöittämiseksi kehitystyötä tehtiin myös Metsän ja Oulun yliopiston kanssa. Vähitellen Renforsin rantaan tuli yrityksiä, kuten konsulttipalvelu, pesula ja eri laitetoimijoita. Kajaanin kaupungin kautta edenneen hankkeen kautta yrityskylään muutti myös SOK:n palvelukeskus, ja tehdastiloissa on myös tietotekniikan keskus CSC kahden supertietokoneensa kanssa. (Pölkki 2020; Renforsin ranta)

Nykyään tehdasalueen tiloissa toimii noin 30 eri alan yritystä, ja yrityskylässä työskentelee lähes 600 ihmistä –

enemmän kuin paperitehtaassa aikoinaan. (Pölkki 2020; Renforsin ranta)

Kajaanissa ollaankin tyytyväisiä siihen, ettei se ole enää riippuvainen vain yhdestä suuresta työnantajasta, kuten entisestä paperitehtaasta: Elinkeinoelämä on monipuolisempaa. Renforsin rannan myötä Kajaanin työttömyys on osittain vaihtunut työvoimapulaan, kun kaupunkiin halutaan lisää toimijoita ja eri alojen asiantuntijoita. (Pölkki 2020)

Entisen paperitehtaan eheyttäminen on näin ollen lähes täysin verrannollisessa suhteessa kaupungin muihin rakenteisiin nähden. Aktiivinen yritystoiminta houkuttelee muita toimijoita alueelle, jolloin muodostuu palvelujen ja yritysten kasvava verkosto. Tämän ansiosta kaupunki pystyy muokkaamaan, korjaamaan ja rakentamaan uusia tiloja eri toimijoiden käyttötarkoituksiin. Lopuksi tämä tapahtumien sarja vaikuttaa kaupunkikuvaan, joka ei rapistu paperitehtaan lakkautettua, vaan tulee olemaan vaalittu, hoidettu ja osin myös uudistettu.



Kajaani

Keskusta

Rautatieasema

Renforsin ranta





## MYLLYKOSKEN TARINA

Tässä kappaleessa analysoidaan Myllykosken tehdasaluetta eri näkökulmista.



Yhtyneet paperitehtaan Oy:n  
Myllykosken uusi paperitehdas.  
Aarne Pietinen, 1930. Historian  
kuvakokoelma, Museovirasto.

PIETINEN

## 3.1 Teollisuus kylän sydämenä

Vehreä Myllykoski on noin 5700 asukkaan kylä, jonka halki virtaavalla Kymijoenlaaksoella on ollut suuri merkitys taajamaan perustamiselle. Myllykoski on osa keskistä Kymenlaaksoa, ja se kuuluu Kymijoen varteen nauhamaisesti muodostuvaan teollisuusryhmittymään. (Autio 2010) (Kouvola – Anjalankoski alueelliset indikaattorit 2021)

Myllykosken teollisuushistoria ulottuu pitkälle yli 200 vuoden taakse, jolloin haminalaiset kauppiat rakennuttivat sahat kylässä Kymijoen molemmin puolin. Sen sijaan taajaman keskusta rakentui vähitellen ilman suunnitelmallista ohjausta suurimmaksi osaksi Kymijoen rannan ja Kouvola-Hamina-maantien ympärille. Varsinaisen teollisuusyhdyskunnan suunnitelmallinen kehittäminen alkoi 1920-luvulla, kun puuteollisuudesta siirryttiin paperiteollisuuteen ja Yhtyneiden Paperitehtaiden perustamiseen. Samoihin aikoihin Myllykosken teollisuusalueen laajennussuunnitelmissa oli myös sellutehtaan rakentaminen, joka kuitenkin lykkääntyi ja lopulta tyrehtyi

selluloosan heikon kysynnän ja kannattavuuden vuoksi. (Arkkitehtisuunnittelu Arcade Oy, rakennushistoriallinen selvitys 2013; Myllykoski Oy)

Myllykosken tehdas huolehti 1900-luvulta alkaen monista nykyään kunnalle kuuluvista tehtävistä. Se muun muassa järjesti asumis-, koulutus- ja terveydenhuoltopalveluita. Näin ollen paperitehtaalla oli keskeinen asema Myllykosken elinkeinoelämässä. Kuitenkin vähitellen suhde kylään alkoi muuttua etäisemmäksi koulutus- ja terveystalouden siirryttyä kunnan hallintaan. (Myllykoski Oy). 1990-luvulta alkaen paperiteollisuuden hiipumisesta johtuvat lakkautukset saavuttivat myös Myllykosken tehtaan. Björnbergin sukuyhtiö myi velkaantuneet paperitehtaansa UPM-konsernille joulukuussa 2010, ja seuraavana vuonna UPM ilmoitti aloittavansa yli 100 vuotta toimineen Myllykosken paperitehtaan alasajon. Tuotantotiloissa toiminta lopetettiin vuonna 2011. (MTV3 Dokumentit 2012). Nykyiset tehdassalit ovat tällä hetkellä tyhjillään.



Sisäkuva Myllykosken paperitehtaalta. Aarne Pietinen, 1933. Historian kuvakokoelma, Museovirasto.



## 3.2 RKY-alue ja kaavamääräykset

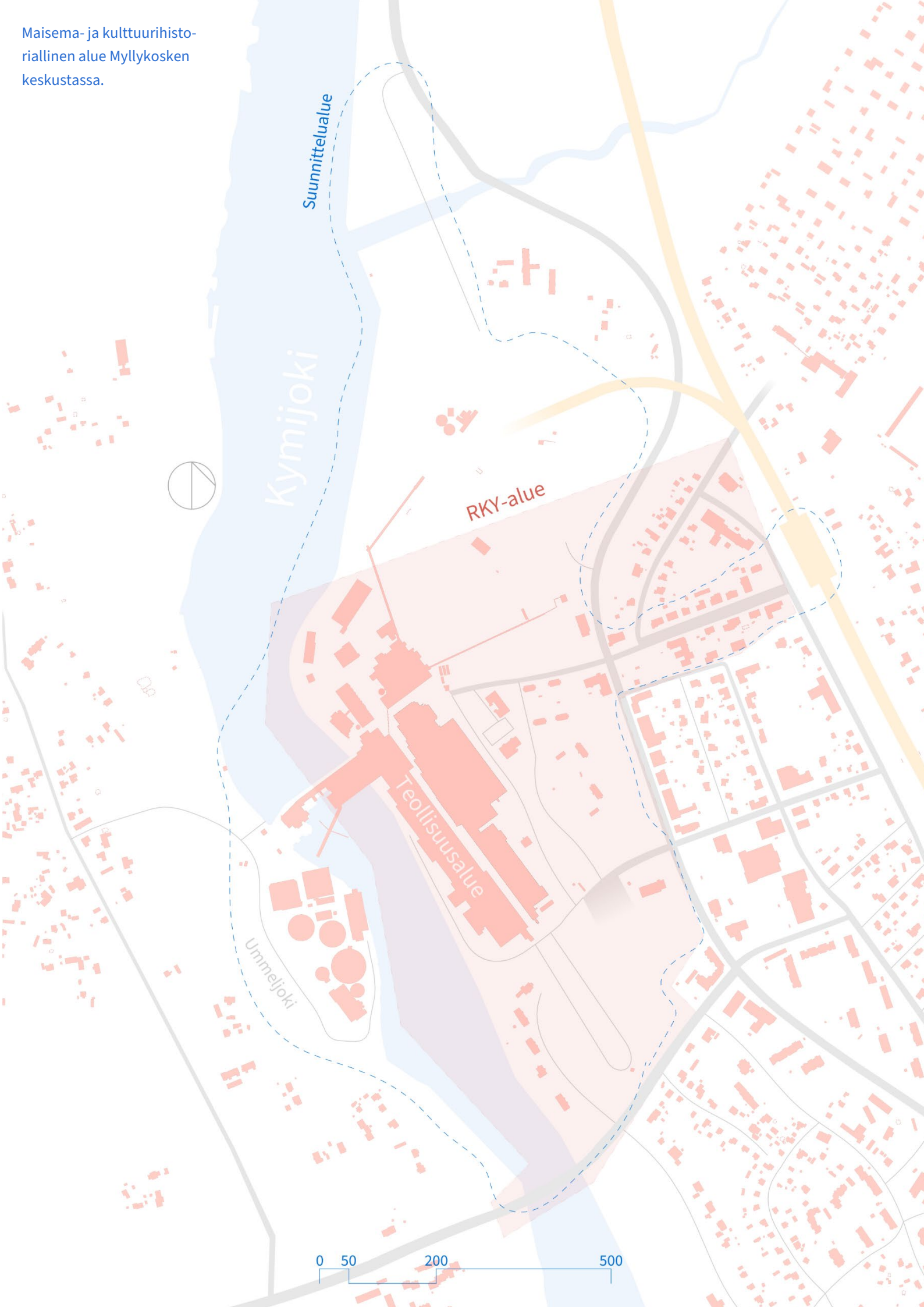
Myllykosken tehdas- sekä lähialue ovat osa valtakunnallisesti merkittävää rakennettua kulttuuriympäristöä: Myllykosken teollisuusympäristö (RKY-2009). Alueen rakennusten arvon merkitys perustuu niiden muodostamaan eheään kokonaisuuteen, joka sijoittuu Kymijoen varteen ja Kouvolasta Kotkaan kulkevan rautatien läheisyyteen. Paperiteollisuuden nopean kehittymisen myötä tehdasalueen rakennuksia on muokattu ja laajennettu runsaasti, välillä paperintuotanto edellä vanhojen rakennusten kustannuksella. Teollisuusympäristön lisäksi maisema- ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaita alueita ovat Myllykoskentie sekä tehdaspuisto. (Kymenlaakson seutukaavaliitto 1992; Museovirasto 2009)

Kymenlaakson maakuntakaavassa 2040 Myllykosken entinen paperitehtaan alue on merkitty T/kem, eli teollisuus- ja varastoalueeksi. Muu Myllykosken alue on merkitty A, eli taajamatoimintojen alueeksi. Suunnittelumääräyksessä on määritetty, että ”suunnittelussa tulee edistää yhdyskuntarakenteen eheytymistä haja-

naisesti ja vajaasti rakennetuilla alueilla sekä taajaman ydinalueen kehittämistä toiminnallisesti taajamakuvallisesti selkeästi hahmottuvaksi keskukseksi”. Lisäksi maakuntakaavassa Myllykosken entinen paperitehtaan alue sekä Myllykoskentie ovat kulttuuriympäristön tai maiseman vaalimisen kannalta tärkeä alue. (Maakuntakaava 2040, Merkinnot ja määräykset)

**”Keskisessä Kymenlaaksossa Myllykoski ja Inkeroinen muodostavat omat taajama-alueensa, joiden kehittämispotentiaali radan varressa Kymijokeen tukeutuen on tulevaisuudessa keskeistä. Myllykoski on kärsinyt rajusta teollisuuden rakennemuutoksesta. Alueella on kehittämispotentiaalia asumisen ja palveluiden sekä liikenneyhteyksien puolesta ja työpaikkakehityksen osalta erityisesti, kun vapautuneelle teollisuusalueelle löytyy uutta toimintaa.” (Kymenlaakson maakuntakaava 2040, Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo)**

Maisema- ja kulttuurihistoriallinen alue Myllykosken keskustassa.



## Otteita Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kaavaselostuksesta:

”Kymenlaakso on rajamaakunta ja kuuluu Itämeren vahvistuvaan kasvualueeseen. Maakunnan rooli idän ja lännen välisenä porttina on saanut laajemman ja vahvemman merkityksen. Matka pääkaupunkiseudulle on noin 100 km ja Pietarin metropolialueeseen noin 200 km. Lyhyet etäisyydet pääkaupunkiseudulle ja Pietariin mahdollistavat ihmisten ja tavaroiden nopean liikkumisen alueella. Helsingin kasvaessa Kymenlaakson merkitys metropolialueen vaikutuspiirissä olevana maakuntana korostuu asumisen ja elinkeinojen kehittämisen toimialueina.”

”Kymenlaakso on aktiivinen toimija Itämeriyhteistyön verkostoissa sekä pyrkii tiiviiseen vuoropuheluun paitsi elinkeinojen kehittämisen myös kulttuurin ja ympäristönsuojelun osalta.”

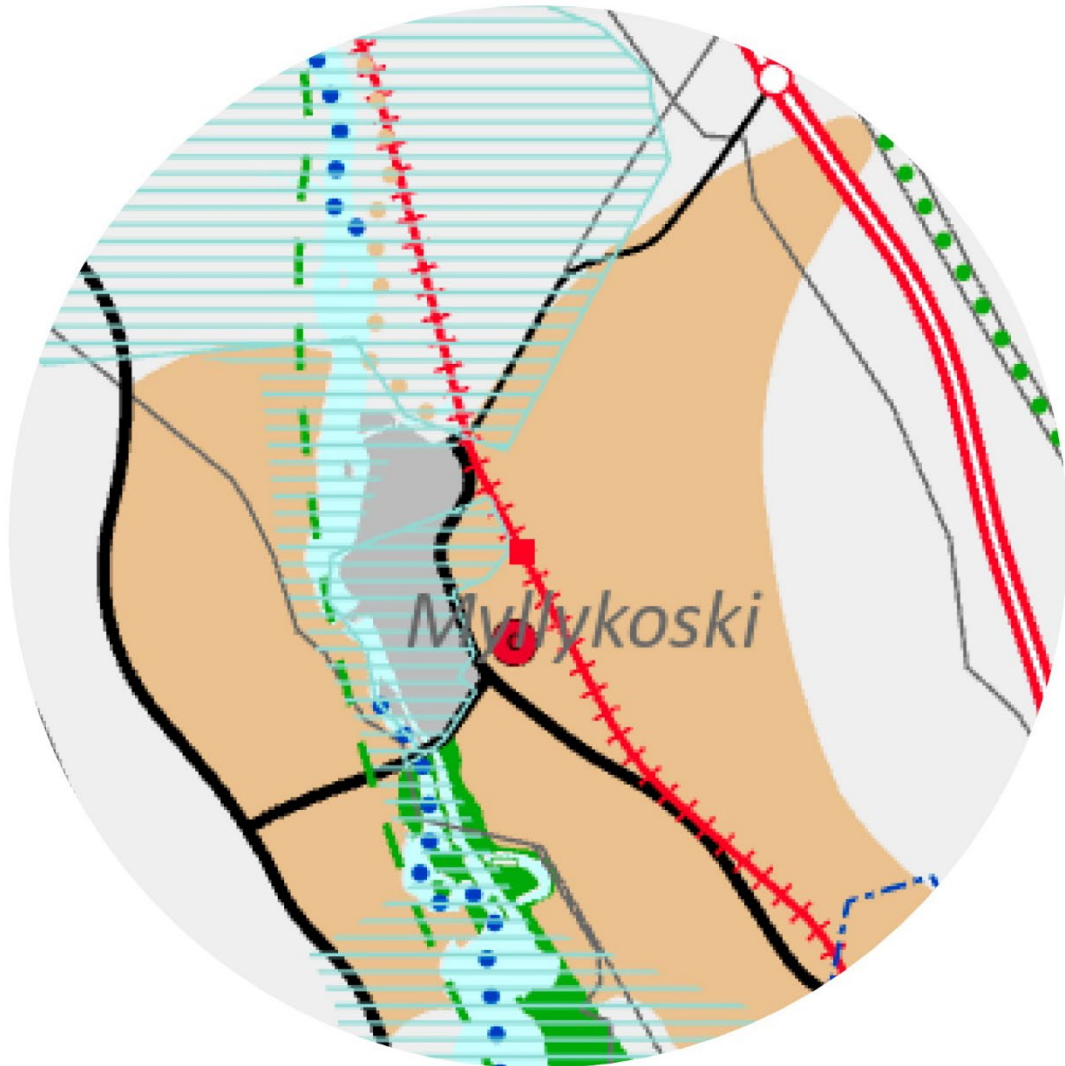
”Kymenlaakso oli Suomen ensimmäisiä teollistuneita alueita ja on edelleen yksi Euroopan merkittävimmistä metsäteollisuusklustereista. Maakunta on myös kansainvälinen logistiikan liiketoiminta- ja osaamiskeskus.”

”Teollisuuden rakennemuutoksen seurauksena maakunta on kokenut muuttotappiota erityisesti pääkaupunkiseudulle. Siitä huolimatta maakunnan sijainti mahdollistaa kehittymisen houkuttelevaksi asuin- ja toimintaympäristöksi. Maakunta tarjoaa lyhyet etäisyydet, tehokkaan ja toimivan infrastruktuurin sekä vaihtoehdon asua väljästi, edullisesti ja lähellä luontoa.”


”Eheä yhdyskuntarakenne antaa hyvät toimintaedellytykset kestäväälle liikennejärjestelmälle ja parantaa maakunnan ekotehokkuutta. Maankäytön keskeisten toimintojen; asumisen, työpaikkojen ja palveluiden, sijoittuminen nykyiseen rakenteeseen tukeutuen on lähtökohta kestäväälle kaupunki- ja taajamaliikenteelle.”

”Auerakenteen eheyttäminen ja kestävä maankäyttö luovat puitteet arvokkaiden luonnonalueiden virkistys-, matkailu- ja suojeluverkoston kehittämiseksi ja hyödyntämiselle.”

(Kymenlaakson maakuntakaava 2040, Kaavaselostus)



Ote Kymenlaakson maakuntakaavan 2040 kaavakartasta ja alueen merkinnöistä.

- |   |                                  |   |                                      |
|---|----------------------------------|---|--------------------------------------|
|  | Keskustatoimintojen alue         |  | Päärata, suunniteltu tai kehitettävä |
|  | Kehitettävä liikennepaikka       |  | Taajamatoimintojen alue              |
|  | Ylimaakunnallinen pyöräilyreitti |  | Teollisuus- ja varastoalue           |
|  | Ylimaakunnallinen melontareitti  |  | Virkistysalue                        |

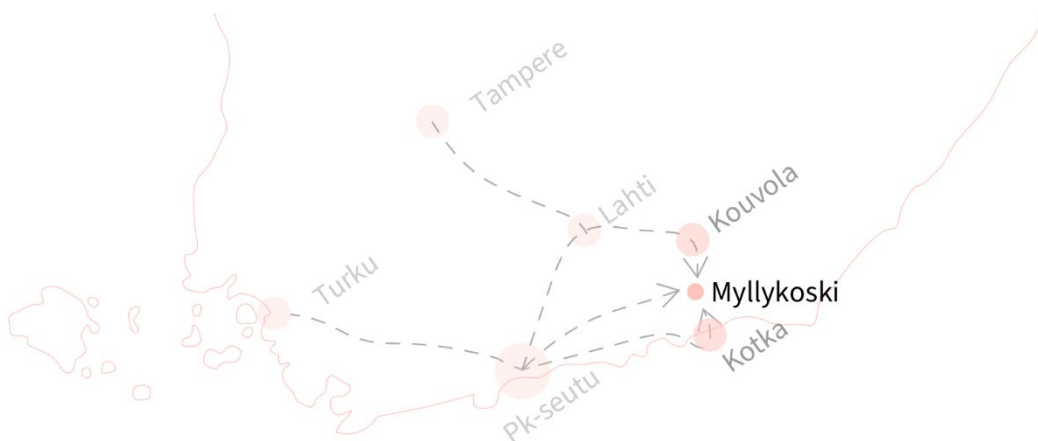
## 3.3 Saavutettavuus

Olemassa olevat yhteydet Myllykoskelle mahdollistavat alueen saavutettavuuden hyvin sekä raide- että autoliikenteellä. Seudullisesti Myllykosken sijainti on keskeinen, sillä se sijaitsee Kymenlaaksossa suurimpien kaupunkien, kuten Kouvolan ja Kotkan, välissä. Molemmista kaupungeista on junayhteys kylään, sekä nopea autotieyhteys Kotkan valtatieen kautta. Kouvolasta pääsee myös vesiteitse Myllykoskelle, mutta Kymijoen eteläisimmissä osissa olevien ruukkien sekä tehdasalueiden patojen takia Kotkasta ei pääse veneellä Myllykoskelle asti.

Alueellisesti Myllykoski sijaitsee lähellä Etelä-Suomen suurimpia kaupunkeja.

Junayhteydet ovat suurimmista kaupungeista ensin Kouvolaan ja sitten Myllykoskelle, jonne juna kulkee joka päivä 8-9 kertaa. Pääkaupunkiseudulta sekä Mikkelistä on noin 1,5 tunnin sekä Lahdesta että Lappeenrannasta noin tunnin automatka. (vr.fi; googlemaps.fi)

Kansainvälisellä tasolla Myllykoski on saavutettavissa edellä mainittujen liikumismuotojen lisäksi muun muassa rahtiliikenteen kautta Venäjältä, Kiinasta sekä Kotkan sataman avulla muualta Euroopasta. Kasvavan rahtiliikenteen vuoksi Myllykoskentien varteen on rakennettu vuonna 2020 uuden junapysäkin lisäksi myös uusi ratapiha. (Pesu, 2020)





Kansainvälinen Myllykoski: Ruotsin perintöprinssi Gustaf Adolf vierailulla Yhtyneet Paperitehtaat Oy:n Myllykosken tehtailla. Aarne Pietinen, 1934.  
Historian kuvakokoelma, Museovirasto.

## 3.4 Liikkuminen

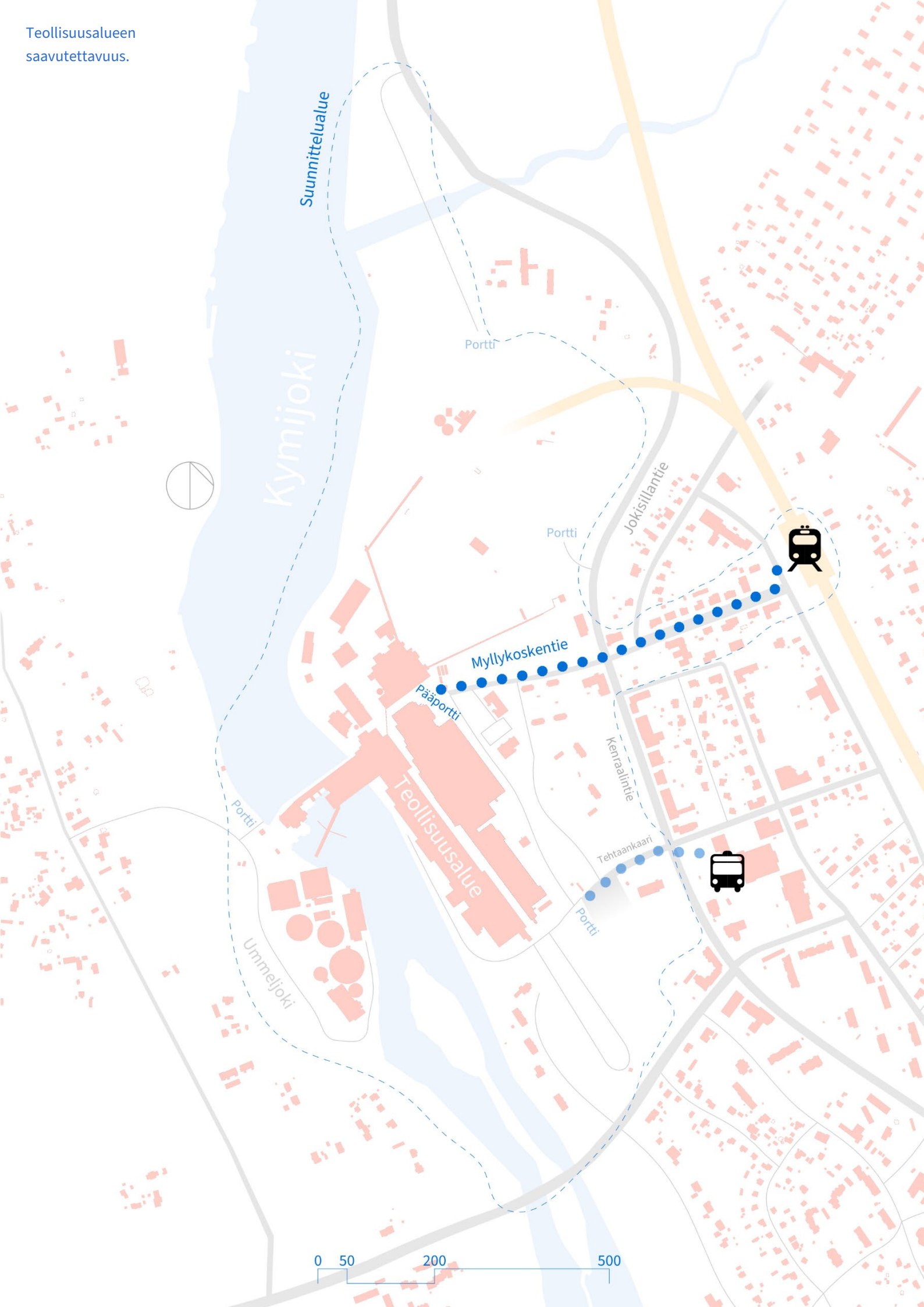
Teollisuus- ja puistoalueelle on kolme sisäänkäyntiä: Myllykoskentieltä, Kouvolasta Jokisillantietä pitkin tai Kotkasta Kenraalintietä pitkin. Vilkkain väylä lieenee Kenraalintie, jota kuljetaan yleensä autolla tai bussilla. Myllykoskentiellä on liikkeellä paikalliskokemuksen mukaan harvoin paikkakuntalaisia, ja puistoalue on yleensä tyhjillään. Koska puistoalueella on aktiivisessa toiminnassa ainoastaan asuintalot ja välillä myös kerhotila, sinne ei välttämättä kukaan erikseen mene virkistäytymään.

Myllykoskentie on autovaltainen, ja kadun suuren leveyden vuoksi se tuntuu hyvin autiolta. Kulkeminen on hankalaa kadun molemmilla puolilla, sillä tienyhteyksiä on ainoastaan pari. Vaikka Myllykoskentien väljyys on arvo sinänsä, niin liian väljänä se ei ole houkutteleva. Lisäksi kadun puurivistön ja rakennusten välissä on asfaltoitu kevyen liikenteen

wäylä, joka kuitenkin kuuluu asemakaavan mukaan Myllykoskentien pohjoispuolen tonteille. (Autio, 2010)

Tehdasalueelle mennään yleensä pääporteista Myllykoskentieltä, tai sitten vanhan paloaseman eteläisestä portista Tehtaankaarelda. Ummeljoen puolelta pääsee myös portin kautta Kymijoen yli kulkevan sillan läpi keskeiselle teollisuusalueelle. Asfaltoidulla tehdasalueella pääsee kulkemaan myös autolla, kuitenkin kaikki rakennukset sijaitsevat kävelyetäisyyden päässä toisistaan. Liikkuminen tehdasrakennusten lomassa on mukavaa, paikoin jopa jännittävää: teollinen kaupunkikuva ja paikoin kapeat kujat ovat hyvin erilaisia muuhun väljään pienmittakaavaiseen Myllykoskeen verrattuna. Itse tehdasalue ei ole enää kokonaan aidoin eristetty, vaan arkipäivisin portit ovat auki klo 7.00-15.30 (Mäkelä, 2021).





## 3.5 Viheralueet

Tarkasteltavaan alueeseen lukeutuvat seuraavat viheralueet: eri liikenneväylillä olevat vanhat puurivistöt, hoitamattomat metsät ja maisemahistoriallisesti arvokas puisto sekä Espiksenkujan alue.

Myllykoskentietä reunustava puurivistö alkaa juna-asemalta ja päättyy kirkkotorin liepeille. Lisäksi torin vieressä on sankarihautojen lomassa hyvin säilyneitä vanhoja lehtipuita. Myllykoskentien puurivistö luo kadulle arvokkuutta. Vaikka Myllykoskentien pohjoispuolella ei varsinaisesti enää ole mitään – vain jätömaata – niin puurivistö toimii ikään kuin puskurina teollisuusalueen ja maisemallisesti arvokkaan puiston välillä. Tällä tavoin myös korostetaan reittiä asemalta tehdasaluetta kohti. Samantyyppistä puurivistöä löytyy myös itse tehdasalueella, vanhalla ratapihalla lastaus-

laitoksen sekä varastojen välissä. Tämä rakennuksista syntyvä tehdaskatu on Myllykoskentietä paljon kapeampi, mutta siitä huolimatta entiselle ratapihalle on saatu rakennettua varsin kaunis puurivistö.

Tehdasalueella on myös enemmän tai vähemmän hoitamattomia metsää ja hiekka-aluetta. Eteläpäädyssä olevan entisen ratapihan kohdalla ja ympärillä on vanhaa metsää, jossa on aikoinaan sijainnut Yhtyneet Paperitehtaat Oyj:n stadion sekä koulu. Tällä hetkellä siellä on vielä jäljellä kivinen katsomo. Teollisuusalueen pohjoispäädyssä on todennäköisesti pilaantunutta maata aikoinaan eri ainesten varastoimisen takia. Siitä huolimatta siellä on kuitenkin suhteellisen vehreää, ja täyttömaan kukkulalla kasvaa puita. (Mäkelä, 2021)

Viheralueet Myllykosken  
tehtaalla sekä sen vieressä.



## 3.6 Palvelurakenne

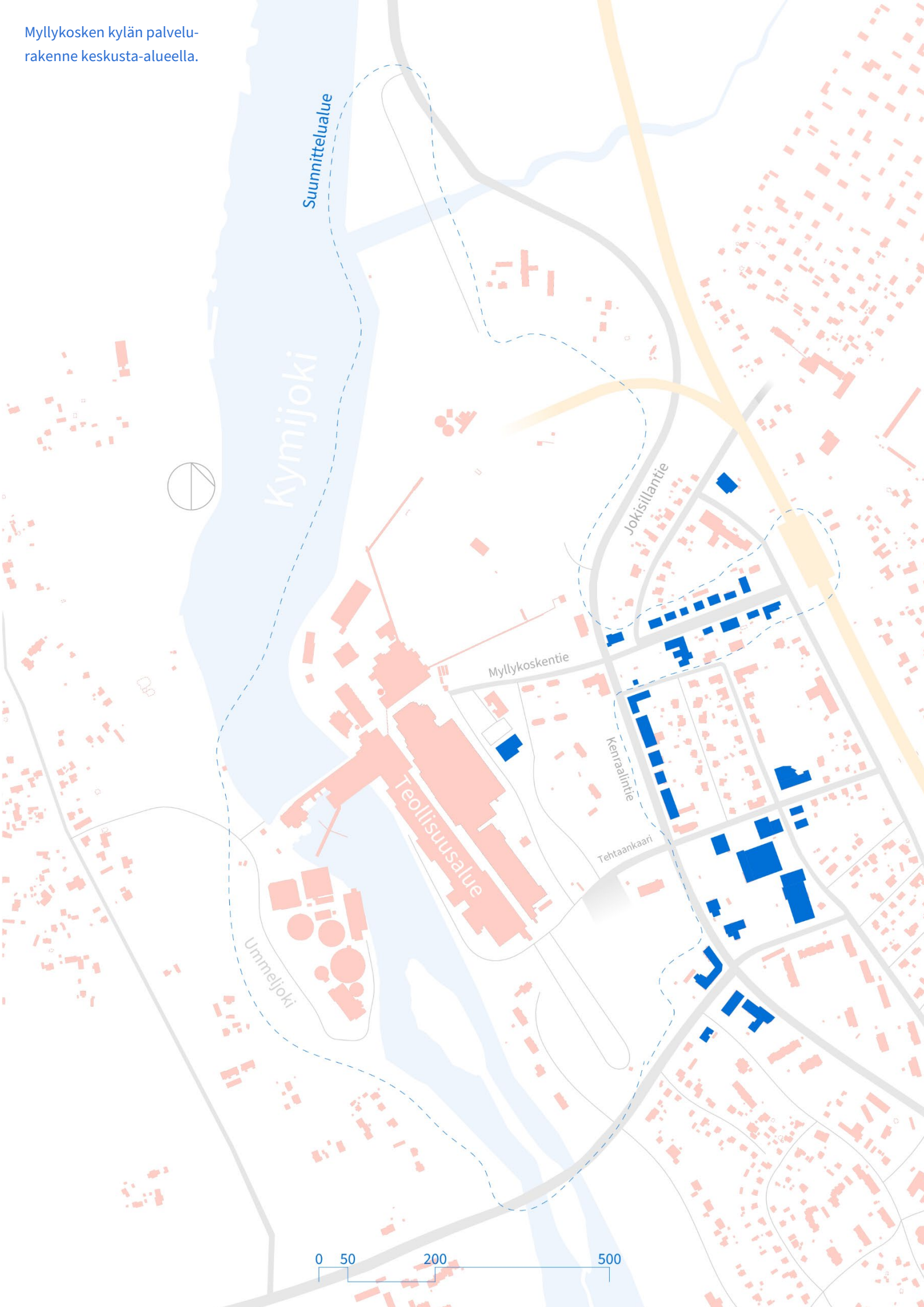
Myllykosken palvelurakenne on keskittynyt vuosikymmenien aikana yhä lähemmäs uudempaa keskustaa huoltoasemien viereen. Aikaisemmin palvelut ovat sijainneet Myllykoskentiellä rakennusten katutasossa, sittemmin niitä on siirtynyt ja tullut lisää Kenraalintielle eli Myllykosken nykyiselle päätielle. Kenraalintiellä Tehtaanpuistoa vastapäätä on palvelurakennuksia, joiden yläkerrassa on asuintiloja. Huoltoasemien vieressä on kahden päivittäistavarakaupan sekä vaatekaupan keskus. Sen vieressä on pienempiä liikerakennuksia. Keskikoskentien varrella on myös päivittäistavarakauppa sekä muita palveluita.

Myllykoskentiellä on muutama liiketila sekä kirkko seurakuntineen aktiivisessa käytössä, mutta muuten katutason tilat on otettu joko asuinkäyttöön tai ne ovat tyhjillään. Kenraalintiellä on vielä

joitakin palveluita: kirpputoreja, hostelli, ravintolabaari, kuntosali, parturi-kampaamo, Day Spa -kosmetologi, tilitoimisto ja pizzeria. Kuitenkin monet katutason liiketilat ovat nykyään tyhjillään. Myllykosken keskustassa on päivittäistavarakauppojen lisäksi vaateliike, kenkäkauppa, seurakunnan tilat, aasialainen ravintola sekä kirjasto. Keskikoskentien varrella on pizzeria, R-kioski, pienempi päivittäistavarakauppa ja kampaamo.

Tehdaspuistossa on Seuratalo ”Seukku”, jota käytetään yksityisiin juhliin sekä yleisötapahtumiin. Tehtaan vieressä olevassa Kerhotalossa on majoitus- ja saunatilat sekä tilausravintola. (Myllykosken Seuratalo). Itse tehdasalueella ei ole palveluita julkiseen käyttöön. Aiemmin siellä on ollut tehtaantyöntekijöille oheispalveluita, kuten ruokala, työterveys sekä urheilutiloja. (Mäkelä, 2021).

Myllykosken kylän palvelurakenne keskusta-alueella.



## 3.7 Nykytila ja arvottaminen

2010-luku on koetellut Myllykoskea. Taajama hiljeni vuonna 2011, kun sata vuotta toiminnassa ollut Myllykosken paperitehdas suljettiin. Asukaskehitys lähti laskuun sekä tyhjiä liiketiloja alkoi ilmestyä katukuvaan. Myös paperitehtaan tukema jalkapallon ykkösseuran MYPAn toiminta päättyi. Tästä kaikesta huolimatta asukkaat ovat alkaneet investoimaan Myllykosken kehittämiseen, ja ovat muun muassa ostaneet tehdasalueeseen kuuluvat seuratalon, tehtaan pääkonttorin, kerhotilan sekä mestarien talot. Lisäksi Kouvolan kaupunki on satsannut alueeseen rakentamalla uuden paloaseman, kunnostamalla virkistysalueen Koivusaaren uimalan ja rakentamalla uuden frisbeegolf-radan. (Keskilaakso, 2020). SAFAn järjestämän Myllykosken kirkkokilpailun myötä uusi seurakuntatalo on rakennettu kirkon laajenuksena Myllykoskentien päähän – siitä on tullut uusi maamerkki taajamaalle.

Lisäksi seuratoiminta on edelleen voimissaan, ja paikalliskulttuuria ylläpidetään mm. Anjalankosken teatterin

voimin sekä Myllykosken Metallimiesten kuoron avulla. Myllykoskentiellä Kulttuuritalo Wanha Rautakauppa järjestää erilaisia tapahtumia, mm. kirjallisuuteen ja musiikkiin liittyen. Lisäksi seuratalossa pidetään erilaisia tansseja ja sen tiloissa harjoittelee orkestereita ja kuoroja. (Keskilaakso, 2020)

Myllykosken keskustan arvo on tehdasalueen ja sen aidan ulkopuolisissa rakennushistoriallisissa rakennuksissa sekä viheralueissa: sekä kirkon että tehtaan tornit luovat identiteettiä myllykylään, ja kaunis puisto sekä Kymijoki toimivat virkistysalueina. Ilman edellä mainittuja ei olisi Myllykoskea, ainakaan samanlaisena kuin tänä päivänä. Vaikka paperitehdasalueen vaikutus ulottuukin keskustaan, niin aidattuna ja autioituneena paikkana vailla toimintoja se menettää vähitellen merkityksensä ja vaikutuksensa. Enää kaupunkikuvassa tornit eivät edusta vilkasta ja ahkeraa työtä, vaan paperiteollisuuden tappiota – seisahtanutta aikaa vailla tulevaisuutta.

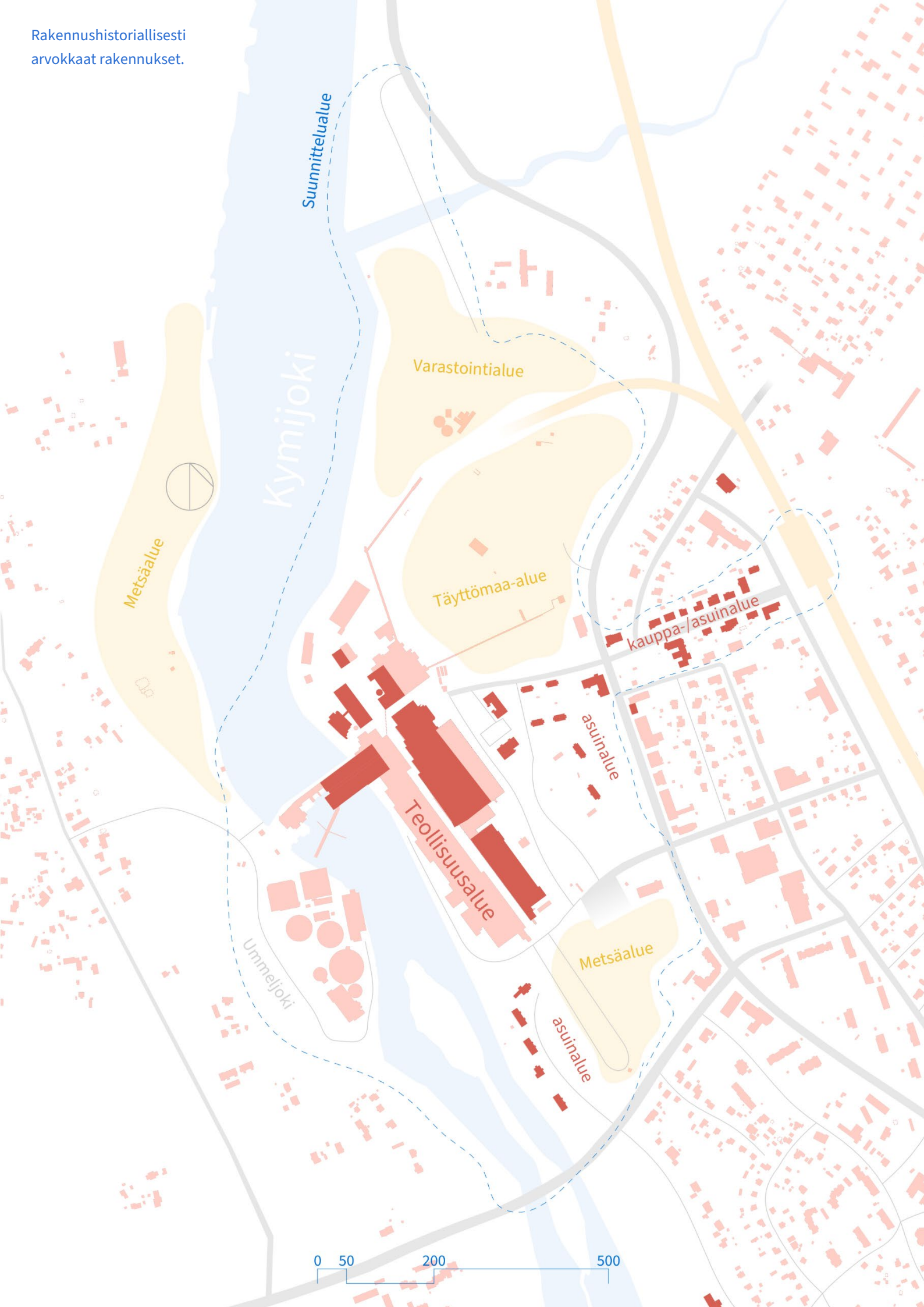
Rakennushistoriallisesti tai maisemallisesti merkittäviä rakennuksia sekä alueita kuten tehdaspuistoa tulisi suojella, jotta niille ominaisia arvoja tuettaisiin. Puisto edelleen vaikuttaa positiivisesti teollisuusalueen viihtyisyyteen ja houkuttelevuuteen. Lisäksi olisi tärkeää huomioida eri rakennusosien ominaislaatu uudiskäytössä, jotta niiden luonteenomaiset piirteet säilyisivät myös tulevaisuudessa. (Rajaniemi, 2020)

Tehdasalueella on liki 100 hehtaaria käyttämätöntä rakennusaluetta, joka sijaitsee tehdasalueen pohjoispuolella sekä hieman myös Kymijoen toisella puolella. Eteläpuolella on entisen ratapihan kohdalla käyttämätöntä aluetta sinänsä, mutta siellä ole oikeastaan mitään toimintoja teollisuutta varten.



Yhtyneet paperitehtaan Oy:n Myllykosken puuhiomo. Aarne Pietinen, 1936. Historian kuvakokoelma, Museovirasto.

Rakennushistoriallisesti arvokkaat rakennukset.





## 3.8 Teollisuusympäristö

Myllykoski kuuluu osaksi Kymijoen kulttuurimaisemakokonaisuuteen, joka on valtakunnallisesti määritetty arvokkaaksi maisema-alueeksi. Kymijoen itärannalla muodostuneeseen teollisuusympäristöön kuuluu lisäksi kylän keskusta palveluineen, joihin paperitehtaan vaikutus ulottui joko suoraan tai välillisesti. Tehtaan vaikutus näkyy myös kaupunkikuvassa, varsinkin keskusta-

alueella: 1920- ja 1930-luvulla rakennetut W.G. Palmqvistin suunnittelemat tehdas- ja palvelurakennukset muodostavat eheän kokonaisuuden aina teollisuusalueelta Myllykosken vanhaan keskustaan asti. Paperitehtaan aitojen ulkopuolisista rakennuksista onkin tehty rakennushistoriallinen selvitys. (Museovirasto 2009)

### Paperitehdasalue

Varsinainen paperitehdasalue sijaitsee Myllykosken keskustatoimintojen lähellä, kaupallisten alueiden vieressä. Näin ollen taajamaan keskustalle muodostuu tehdasmainen kaupunkimiljö, joka luo piipuillaan katukuvaan vahvan omaleimaisen identiteettinsä. Paperitehtaan idänpuoleinen katunäkymä näyttäytyy keskustan paraatipaikalle eli kirkontorille massoitteeltaan yksitoikkoina kompleksina, sillä uudemmat ja

isommat laatikkomaiset rakennukset peittävät alleen patinoituneen punatiilisen vanhan tehdasrakennuskannan. Kuitenkin joen toiselta puolelta Ummeljoelta katsottuna tehdasalue näyttäytyy monikerroksellisena aina Myllykosken vanhimmasta rakennuksesta uusimpiin asti. Valitettavasti juuri siitä suunnasta ei tehdasaluetta kovin paljon katsella, sillä Ummeljoella ei ole varsinaisesti mitään yleistä ja vilkasta kävelytieta.



Ummeljoki

TEOLLISUUSALUE



Myllykoskentie



vanha keskusta

Myllykosken rautatieasema

Kenraalintie



Keskikosken museosilta

Näkymiä paperitehdasalueella  
sekä Myllykoskentiellä.

## *Tehdasalueen rakennuksia*



Tehdaskompleksi on rakentunut Myllykoskella Kymijoen rannalle. Vähitellen tehdasta on laajennettu Kenraalintielle päin, jolloin on syntynyt muurimainen asettelu tehdasalueen sekä kylän keskustan väliin. Tehdasalueella rakennuksia on sijoitettu niin, että niiden väliin syntyy katuja. Joen toisella puolella on jätevedenpuhdistamo vesisäiliöineen, jotka ovat massoitteeltaan ja muodonannoltaan erilaisia elementtejä Myllykosken päässä olevista rakennuksista.

Historiallisen tehdasmiljöön muodostavat rannassa olevat vanhimmat tehdasrakennukset sekä Tehtaankaaren varrella olevat paloasema-, varasto-, konttori- sekä lastausasemarakennukset. Teollisuusalueen kookkain rakennuksista koostuva klusteri asettuu rannan läheisyyteen, jossa yksi alueen suojelluista rakennuksista eli puuhiomo sekä uudemmat lastausrakennukset reunustavat koskea.

Tehdasrakennukset muodostavat materiaaleiltaan lähestulkoon yhtenäisen kokonaisuuden; punatiili on päämateriaalina. Kuitenkin massoitteeltaan ja mittakaavoiltaan se on moninainen: paikoin

hyvin tiivis, alueen pohjoispäädyssä taas avoin. Eri aikakausina rakennetut osat eroavat toisistaan sekä tiilien limityksissä, ikkunoissa ja julkisivun jaksotuksessa sekä massoitteellussa. Rannassa olevat varstorakennukset taas ovat vaa-leata monotonista profiilipeltiä.

Tehdasalueen rakennukset edustavat suurimmalta osin klassismia ja funktionalismia. Rakennusten ikkunoiden sormittelu on säännöllistä ja symmetristä, sekä massoitteelu on selkeää ja kulmista. Monissa 1920-luvulla rakennetuissa tehdasrakennuksissa on koristelu jätetty minimiin. Tehdasaluetta on laajennettu niin, että vanhat rakennukset ovat osin jääneet uusimpien ulkonäöltään sekä materiaalien kestävyydeltään heikompilaatuisten laatikkomaisten varastojen taakse. Myös Kymijoen rantaan asti sijoitetut peltipintaiset varstokompleksit rajaavat näkymiä vesistöltä päin. Kuitenkin alun perin vielä noin 1950-luvulla rannan puoleinen tehdasalue oli avoin ja väljä – mittakaavaltaan ikään kuin keskustan kauppatorialue lähellä piensatama-aluetta.



Felix-Filmi Oy 1950-1979. Metsäteollisuus ry:n  
kokoelma. Suomen Metsämuseo.



Kouvolan kaupunki, 2020

# Myllykoskentie

Myllykoskentie on ollut aikoinaan sijaintinsa vuoksi kylän keskus, jonka alkupäässä sijaitsi rautatieasema ja loppupäässä paperitehdasalue. Vehreän ja leveän Myllykoskentien katutasossa olevat liiketilat olivat vilkkaassa käytössä vielä silloin, kun yksityisautoilun määrä oli huomattavasti pienempää. Tällä entisellä kylän pääkadulla sijaitsi aikoinaan seuratalon, torin ja kirkon lisäksi pankki, rautakauppa, seurakuntakeskus ja työväentalo. Rautatieasemalta avautuu suora näkymä kirkon tornille ja tehdasalueen korkeimpiin piippuihin päin: hengellisen ja maallisen vallan kohtaaminen. (Autio, 2010)

Vanha rautatieasema purettiin 1970-luvulla, ja uusi rakennettiin kauemmas Myllykoskentieltä. Tämä vaikutti Myllykoskentien keskeisen solmukohtan häviämiseen: ihmisten ei enää tarvinnut kävellä katua pitkin kylään saapuessaan tai lähtiessään. Liiketilat alkoivat keskittyä yhä enemmän vilkkaammin liikennöidyn

Kenraalintien varteen, ja näin kylän keskusta siirtyi etelämmäksi. Yksityisautoilun lisääntyminen sekä uudet automarketit edesauttoivat Myllykoskentien autoitumista, ja samalla rakennusten kunto alkoi heiketä. Vuonna 2020 Myllykosken juna-asema koki taas uuden muutoksen, jolloin pysäkkiä siirrettiin takaisin entiselle paikalleen, ja raideväyliä remontoitiin. (Autio, 2010)

Myllykoskentien katualue on hyvin leveä, ja sitä reunustavat ajoväylän molemmin puolin istutetut puut. Myllykoskentien rakennuskanta on 1920-1950 -luvulta, ja alue on luokiteltu rakennushistoriallisesti merkittäväksi. Alueen tyypillinen rakennus on kaksikerroksinen talo, jonka julkisivuissa on toteutettu erilaisia rapaustekniikoita. Rakennusten värit vaihtelevat vaaleista pastellinsävyistä aina tummaan punaiseen tai ruskeaan. (Myllykoskentie – Korjaus- ja rakentamistapaohjeet, 2018)

## *Myllykoskentie rakennuksia*



# Tehdaspuisto

Teollisuusalueen rakennettuun ympäristöön liittyy kiinteästi Myllykosken nykyisen päätien eli Kenraalintien ja paperitehdasalueen välinen maisemahistoriallisesti merkittävä puisto. Sen pohjoisosa rajautuu Myllykoskentiehen ja tehtaan pääportteihin asti, eteläosa Tehtaankaaren kävely- ja pyöräilyväylään. Puisto on itsessään laajaa nurmikenttää, jossa aikoinaan tehtaan omistuksessa olleet asuin- ja palvelurakennukset on rajattu istutuksilla ja puustolla. (Koivunen, Puistoinventointi)

Tehdasalueen eteläpuoleinen metsäalue, entinen rahtiratapiha sekä Espiksenkujan viheralue on erotettu tehdaspuistosta kävelyn ja pyöräilyn väylillä. Kuitenkin alueella kävellessä huomaa näiden eri viheralueiden yhteneväisyyden ja yhtäläisyyden: paljon vanhoja eri lajin puita reunustamassa ja rajaamassa rakennuksia ja teitä. Jopa itse tehdasalueella on entisen ratapihan tuntumassa rakennusten välissä puurivistö, joka luo

samanlaista arvokkuutta tehtaan sisäpihalle kuin mitä itse tehdaspuiston muu viherkanta edustusrakennuksiin.

Itse puisto on avaraa julkista tilaa, joka toimii ikään kuin puskurina teollisen alueen sekä kaupallisen Kenraalintien välille. Myllykosken paperitehtaan puisto edustaa tavanomaista suomalaista teollisuuslaitoksen ympäristöä, jossa suunnittelun lähtökohtina on ollut tehtaan vaurauden korostaminen. Tällä hetkellä puisto on edelleen enemmän tai vähemmän samankaltaisessa toiminnassaan kuin aiemmin, ja sitä on hoidettu hyvin. Lisäyksenä asuinrakennusten kupeeseen on tullut aikojen saatossa lasten leikkialue, jonka suunnittelussa ei olla otettu huomioon edustuspuiston arvoja. Lisäksi autoilun tuomat laajat asfaltti- ja hiekkapohjaiset pysäköintipaikat puiston pohjois- sekä eteläosissa heikentävät puiston arvokkuutta. (Koivunen, Puistoinventointi)



*Ilmakuvia tehdaspuistosta*



# 3.9 SWOT-analyysi

## **STRENGTHS;** vahvuudet

- *vehreä ympäristö ja vesistö arvokasta aluetta*
- *paljon vapaana olevia tiloja eri käyttötarkoituksiin*
- *paljon käyttämätöntä rakennusoikeutta*
- *valmis infrastruktuuri, joka sopii eri teollisuuden aloille*
- *historiallisesti merkittävä kohde*
- *kilpailukykyinen alue*
- *vahva kyläyhteisö*
- *hyvät yhteydet*

## **WEAKNESSES;** heikkoudet

- *nykyinen keskusta-alue automarkettimainen ja kaupunkikuvaltaan tylsä*
- *Isoille halleille voi olla vaikea löytää käyttöä*
- *vanha keskusta (Myllykoskentie) rapistuu*
- *muuttotappiopaikkakunta*
- *palvelujen niukkuus*

## **OPPORTUNITIES;** mahdollisuudet

- *yritykset säästävät edullisissa tilakustannuksissa*
- *Myllykosken ikärakenne monipuolistuu*
- *enemmän palveluita ja työpaikkoja*
- *kestävän kehityksen maamerkinä ja esimerkkinä muille kunnille*
- *kyläyhteisön vahvistuminen*

## **THREATS;** uhat

- *teollisen tuotantoon rakennettujen tilojen muutoksiin ei juuri lähdetä*
- *palvelut keskitetään yhä enemmän suurimpiin kaupunkeihin*
- *tehdasalue jää tyhjilleen*
- *poismuutto*



# MYLLYKYLÄN TULEVAISUUS

Tässä kappaleessa käydään läpi kylien potentiaalia sekä erilaisia mahdollisia skenaarioita Myllykosken paperitehtaalle.

## 4.1 Kylien potentiaali

Monien teollisuusyhdyskuntien kutistuminen johtuu pääosin globalisaation vaikutuksista, kuten tuotantojen siirtymisestä halvempiin maihin. Tämän seurauksena teollisuuskylän ja -kaupungin toimintatoiminta muuttuu aktiivisesta passiiviseksi, mikä voi pahimmillaan aiheuttaa alueen kuihtumisen. Yhden teollisuustuotannon varassa aikoinaan eläneen kylän tulevaisuus on tällöin työttömyyden nousu, poismuutto, palveluiden supistuminen, rakennusten arvon laskeminen sekä rapistuneista taloista johtuva kaupunkikuvan huononeminen. (Martinez-Fernandez 2015; Schlappa 2013)

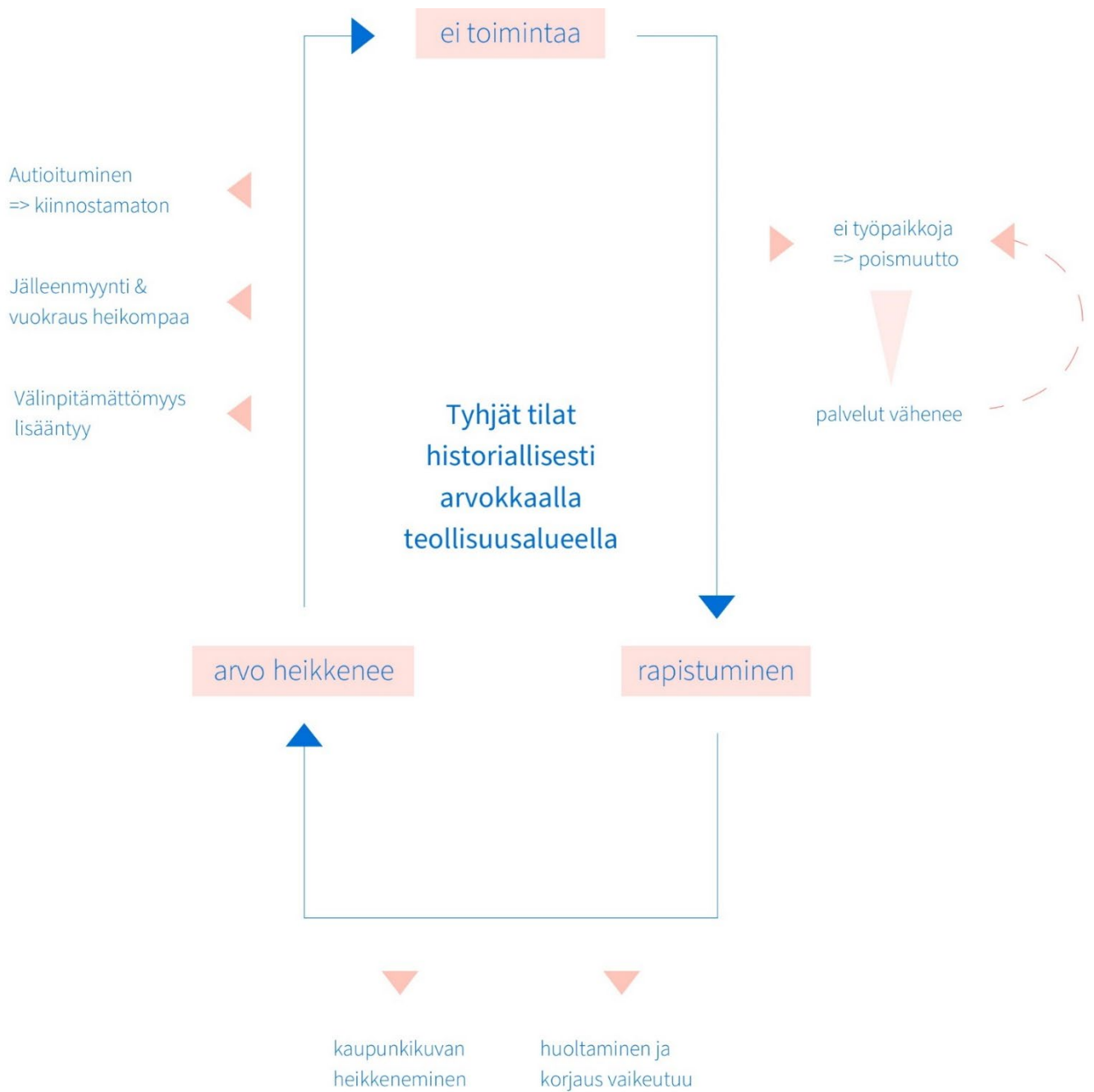
***On kestäväntöntä olla käyttämättä historiallisesti arvokkaiden kylien rakennettua kaupunki-infrastruktuuria. Miten Myllykosken RKY-alueella sijaitsevan paperitehdasalueen ja Myllykoskentien elävöittäminen onnistuisi?***

Elinvoimainen taajama on sellainen, joka luo jatkuvasti edellytyksiä kehitymiselle. Sellainen on mahdollista myös

Myllykosken kaltaiselle tehdaskylälle, jossa tehtäisiin uudentyyppisiä luovempia investointeja asteittain; siirrytään pois vanhasta teollisuudesta kohti teknologiapainotteisiin tuotantoihin ja moderneihin palveluihin. (Schlappa 2013; Bartholomae, 2017). Tämän kaltaisilla toimijoilla on positiivinen kasvuvaikutus kaupunkiin, niin kuin on todettu muun muassa Kajaanin Renforsin rannan kohdalla.

Toisaalta taajaman kutistuminen antaa enemmän elintilaa viheralueille, sillä kaupunkiin tai kylään ei kohdistu täydennysrakentamisen painetta. Tämä luo mahdollisuuden määrittää, suunnitella sekä parantaa puistojen sekä metsien alueita suhteessa rakennettuun ympäristöön. Vaikka muuttotappiopaikkakunta kärsiikin työttömyydestä ja palveluiden supistumisesta, niin viheralueiden arvon nostaminen virkistysalueena edesauttaa asukkaiden viihtyisyyttä heidän rapistuvassa kotikunnassaan. (Schlappa, 2013)

## Tyhjenevän historiallisen teollisuusalueen noidankehä



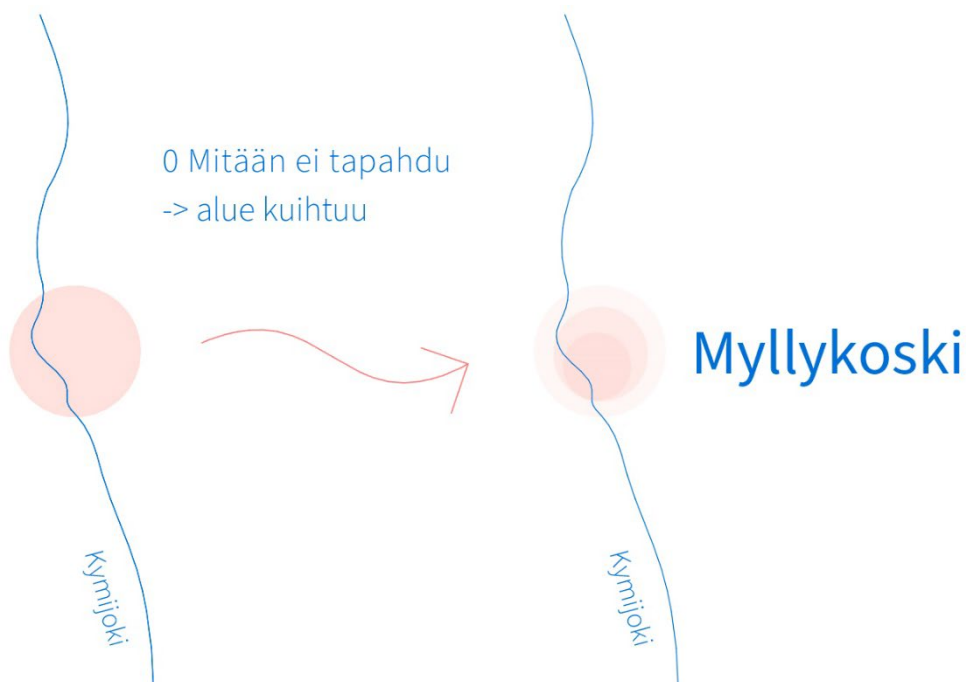
## 4.2 Skenaariot

Tässä kappaleessa käsitellään erilaisia tulevaisuuden näkymiä, jotka voisivat tapahtua Myllykoskella seuraavien vuosikymmenien ajan. Tilastot perustuvat Kouvolan kaupungin tilastotietoihin.

### 0 Mitään ei tapahdu

Myllykosken alueella väestö vähenee ja ikääntyy, sekä nettomuutto Kymen-

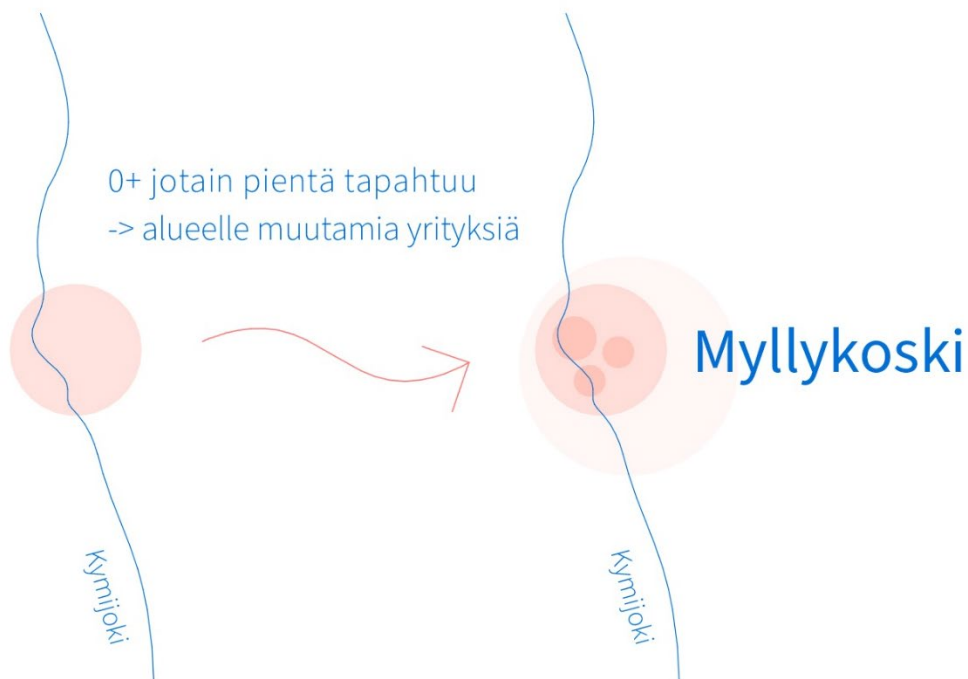
laaksossa on yhä edelleen negatiivinen. (Tilastokeskus, 2019). Työllisyys alueella vähenee, sillä palvelut vähenevät niiden siirryttyä isompiin kaupunkeihin. Teollisuusrakennusten arvo heikkenee, ja niiden korjaaminen sekä huoltaminen on yhä kalliimpaa ja hankalampaa. Alueen vuokraaminen on yhä hankalampaa, jolloin tehdas seisoo tyhjillään. Kaikkien näiden seurauksena Myllykoski kuihtuu yhä enemmän.



## 0+ jotain pientä tapahtuu

Myllykosken tehdasalueelle ja keskustaan tulee muutamia yrityksiä, jotka elvyttävät hieman kylän palvelutasoa. Alueen työllisyys kasvaa hieman, ja toiminnassa olevista teollisuusrakennuksista pidetään osin huolta. Kuitenkin suurin osa rapistuvista rakennuksista on silti tyhjillään, mikä edelleen luo autiota tunnelmaa kylän ylle.

Ainoastaan muutaman uuden yrityksen voimin alueelle ei saada kaupungin tukemia tai tarjoamia palveluita lisää, jolloin Myllykosken asukkaiden ikäjakauma myös pysyy kutakuinkin samana: kylän väki vanhenee eikä lapsiperheitä saada houkuteltua alueelle.

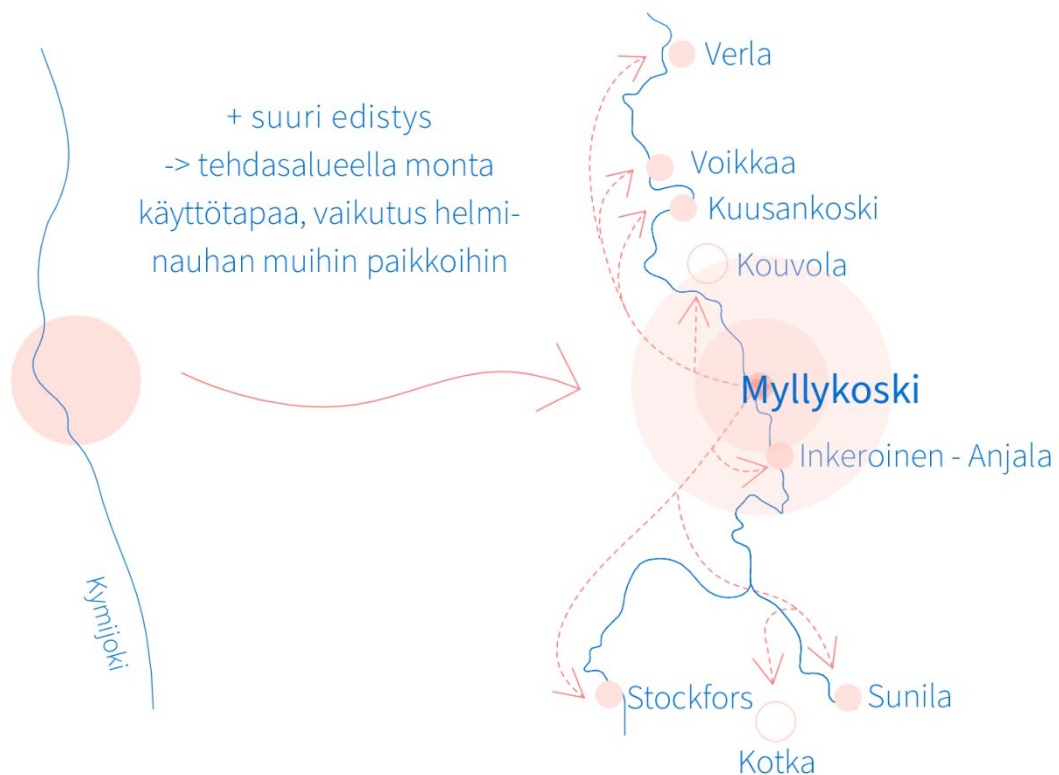




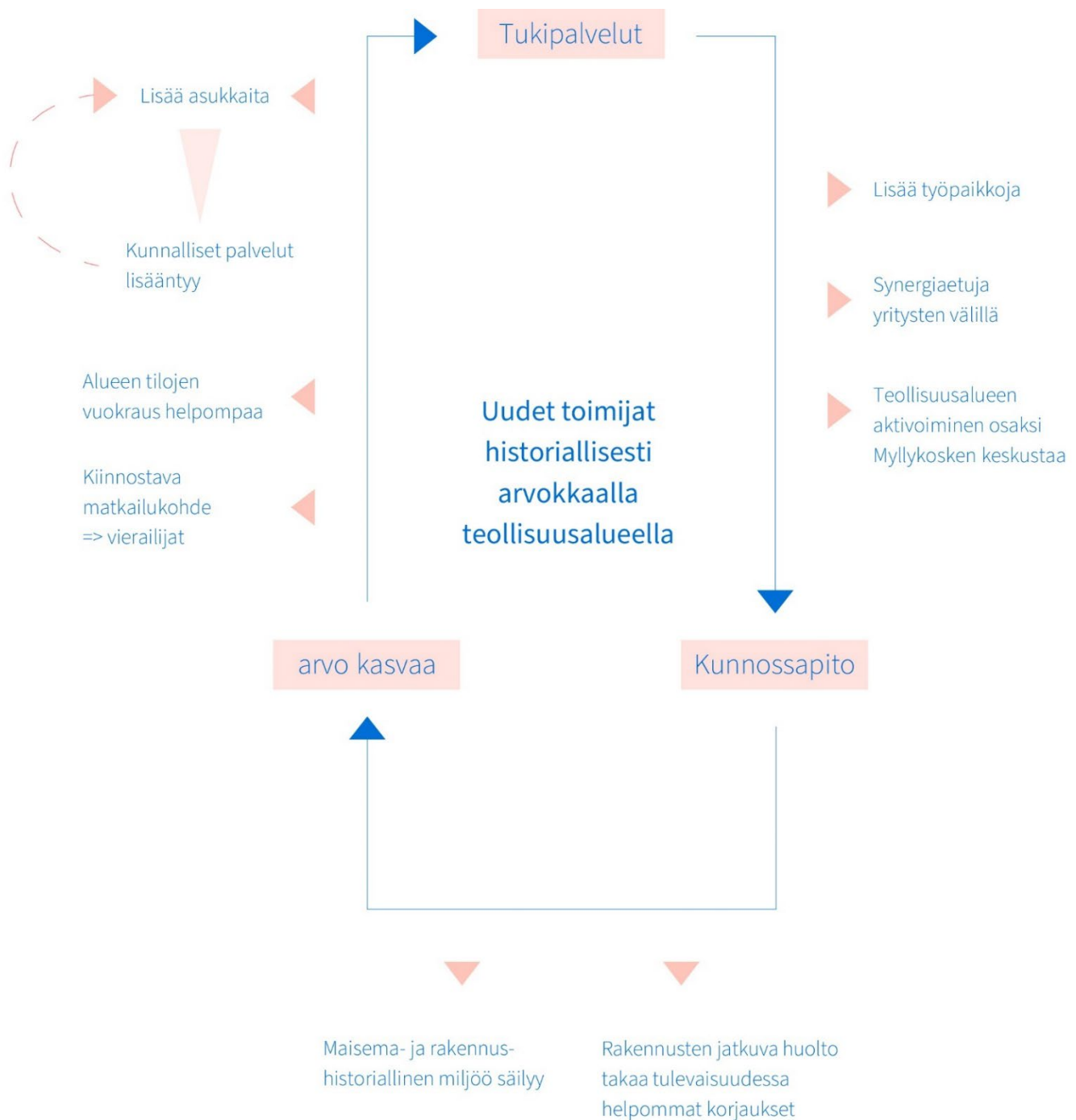
## + suuri edistys

Alueelle tulisi monta nykYTEKNOLOGIAAN ja kestävän kehitykseen panostavaa suurta toimijaa. Vähitellen muitakin yrityksiä sekä palveluita tulisi alueelle, näin ollen Myllykosken tehdas sekä lähellä oleva keskusta olisi suurilta osin eheytetty ja olisi Kymenlaakson helminauhan vetonauloja toiminnallisuudessa. Palvelut monipuolistuvat, seudulle muuttaisi enemmän lapsiperheitä ja tällöin myös Myllykosken asukkaiden ikärakenne monipuolistuisi. Alueella työllisyys nousisi, sekä asuinmuodot monipuolistuvat uudistuotannolla.

Uutena aktiivisena toimijana Myllykosken matkailu paranisi ja vilkastuisi, mikä vaikuttaisi myös muihin matkailukohteisiin Kymijoen varrella. Näin ollen kaikki edellä mainittu vaikuttaisi seudullisesti ruukeista koostuvan helminauhan muihinkin myllykyliin ja kaupunkeihin, kuten eritoten Kouvolaan ja Inkeröisiin sekä Anjalaan. **Täten diplomityössä valitaan tämä skenaario, joka tulee edistämään Myllykosken teollisuusaluetta seuraavalla sivulla olevan kaavion tavoin.**



## Historiallisen teollisuusalueen elvytys uusilla toimijoilla

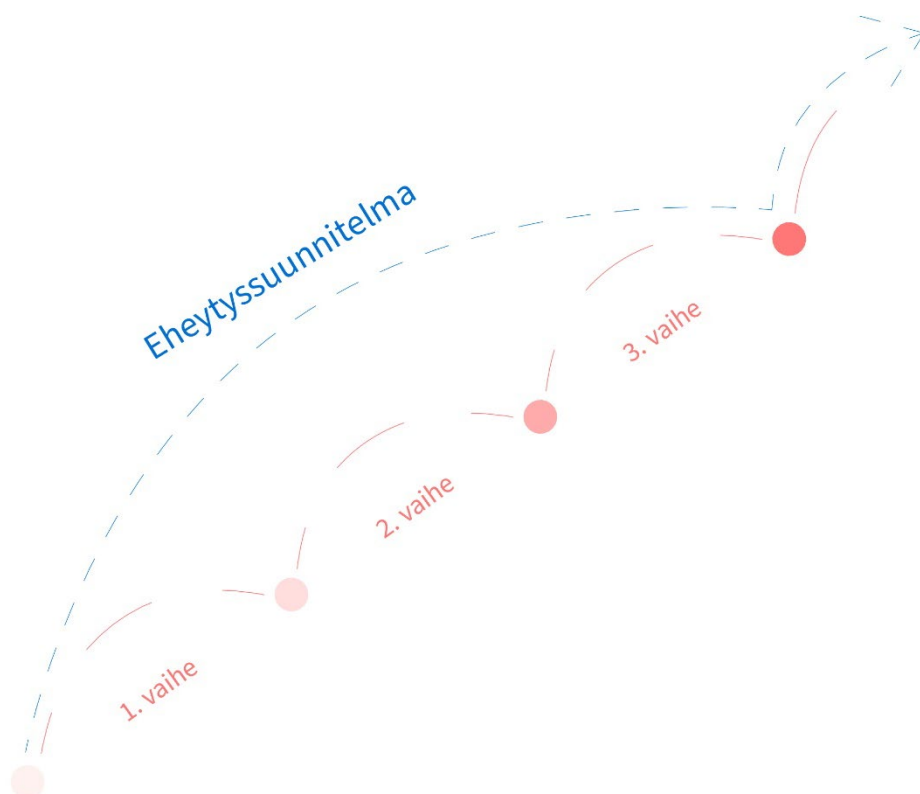


## 4.3 Kehityksen askeleet

Passiivisten taajamien ehyttäminen vaatii kestäviä ja joustavia ratkaisuja, jotka mahdollistavat uusien tuotantojen ja yritysten kehittämisen alueella. Näin ollen ehyttämissuunnitelman tulee tähdätä pitkälle aikavälille, kuitenkin monien ripeiden vaiheiden kautta. Lyhyen ajan tähtäimet edesauttavat ja vahvistavat eri toimijoen ja asukkaiden vuorovai-  
kutusta taajaman kehittämisessä, taas pitkän aikavälin strategia varmistaa

lyhyiden vaiheiden toteutumista. (Martinez-Fernandez 2015)

Myllykosken tehdasaluetta tulisi ehyttämissuunnitelmassa kytkeä aktiiviseksi osaksi ympäristöönsä, eli Myllykosken keskustaa ja sen asukkaiden arkipäivää. Lisäksi ehyttämissuunnitelman kautta voidaan vaikuttaa jopa Kymenlaakson ulkopuolisiin myllykyliin Suomessa, joilla on samanlainen kohtalo kuin Myllykoskella.



## 4.4 STRATEGIA:

*Myllykosken tehdasalueella on erilaisia toimintamahdollisuuksia, jotka perustuvat kestäväan teollisuus- ja elämästuotantoon sekä matkailuun.*

Strategian päätavoitteena on suunnitella mahdollisimman monipuolista toimintaa. Lisäksi tavoitteena on kestäväan teollisuuden, elämäskulttuurin ja matkailupalveluiden yhteen liittäminen tavalla, jossa huomioidaan tärkeiden rakennusten sekä miljööän arvokkuus, historia ja koko Myllykosken tehdasalueella. Se toimii kehiksenä yhdyskuntasuunnittelun suunnitteluperiaatteiden avulla tehtyihin tuleviin muutoksiin, jotka tukeutuvat erityisesti näihin toimiin:

**Biotalous ja sen hyötyvirrat**, eli huomioidaan Myllykosken tehdasalueen omistajan Redeve Oy:n todellinen hanke Bioetanolin tuotannon käynnistämistä teollisuusalueella. Lisäksi tutkitaan erilaisia muita toimintamuotoja, jotka tukevat ja hyötyvät biotalouden tuotannosta.

**Viheralueiden parantaminen**, jossa huomioidaan tehdasalueen sekä sen välittömässä läheisyydessä olevien viheralueiden resurssit sekä arvot. Niihin kuuluvat esimerkiksi tehdaspuiston, Kymiöen ja sen rantojen sekä Myllykoskentien että Espiksenkujan eheyttäminen.

**Muu teollisuus**, joka muodostaa synergiaetuja. Esimerkiksi elokuvateollisuus työllistää jatkuvassa käytössä olevilla studioillaan sekä paikallisia että seudullisia tahoja. Lisäksi pien- sekä pajateollisuus saa synergiaetua isoimmilta toimijoilta palvelujen tarjoajina sekä biotaloudelle että muille asiakkaille.

**Elämystuotanto**, joka hyötyy kaikista edellä mainituista tuottamalla vapaa-ajan palveluita teollisuusalueella työskenteleville sekä alueella vieraileville ihmisille. Elämykset perustuvat sellaisiin virikkeisiin ja aktiviteetteihin, joita eri tahot, kuten Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulu XAMK voisi tuottaa erilaisen yritysten kanssa yhteistyössä.

**Viherpolku**, jotka kytkee Myllykosken teollisuusalueen vankemmin osaksi Kymijoen ruukeista koostuvaan helminauhaan maakuntamatkailun osalta. Lisäksi viherpolun avulla saadaan lisää yhteyksiä uudistuneelle teollisuusalueelle.

**Taidekulttuuri**, joka mahdollistaisi alueella vierailevan luovan puolen toteuttamista sekä sisä- että ulkotiloissa. Tämä tarkoittaa uusia tiloja ja toimintoja sekä

tehdasalueella että Myllykoskentiellä. Eri yhteisöissä voi syntyä uusia ideoita teollisuusalueen sekä Myllykoskelaisten elämän parantamiseksi, ja samalla kasvatetaan sekä Myllykosken identiteettiä että houkuttelevuutta.

**Uudistunut Myllykosken imago**, jolla muodostetaan yhä vankempi paikallisuus alueelle. Myllykosken historiaa korostetaan sekä toisaalta tuodaan uusia ilmiöitä näkyville myös kaupunkikuvaan – kuitenkin niin, ettei rakennushistoriallisesti arvokkaan miljööän arvoja menetä uusien trendien kustannuksella.

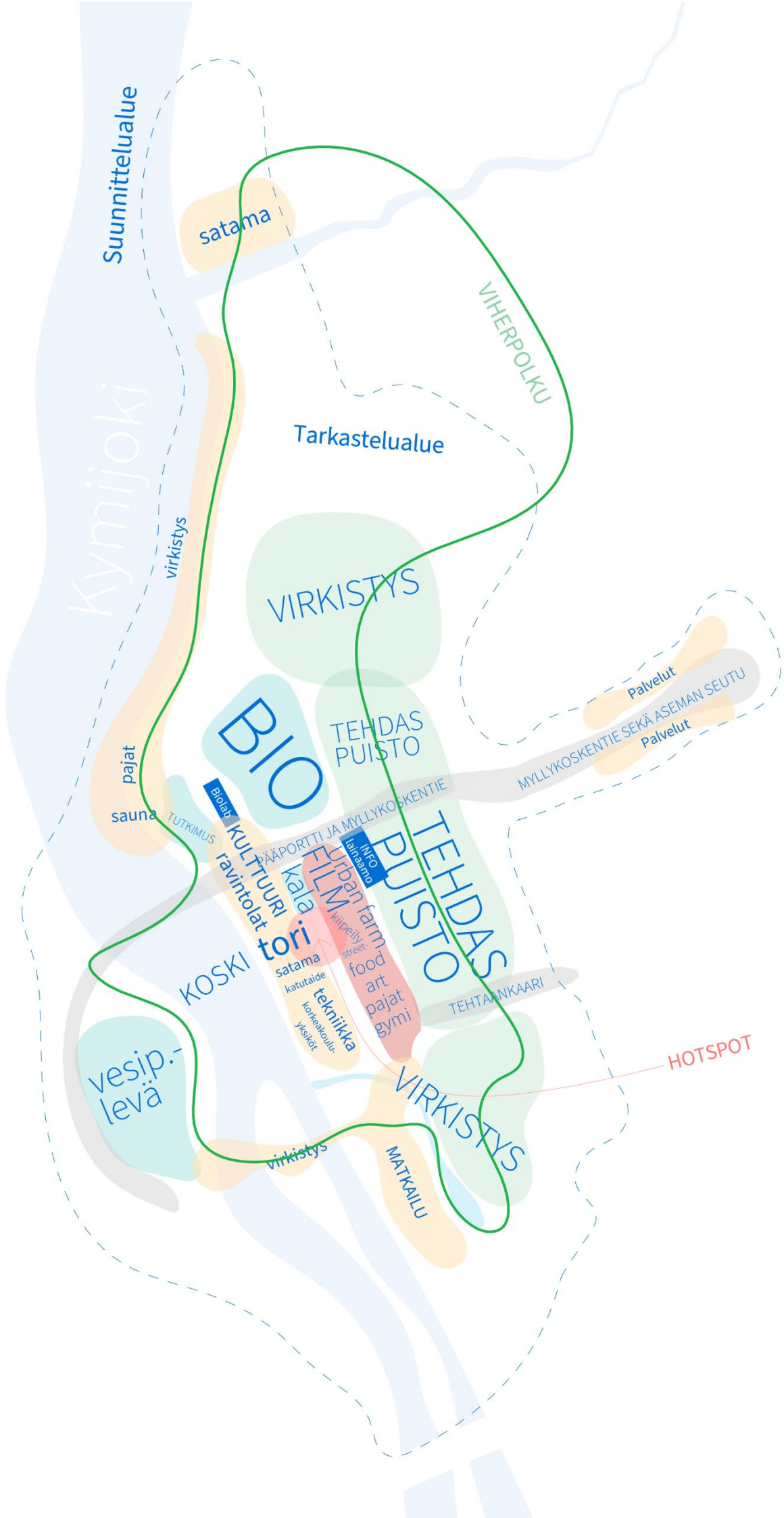
*Nämä eri suunnittelustrategian teemat tulevat olemaan ohjenuorina eheytyssuunnitelman eri vaiheissa.*



**MYLLYKOSKEN**

**EHEITYSSUUNNITELMA**

Tässä kappaleessa käydään läpi, miten monivaiheinen eheytyssuunnitelma on toteutettu.



# 5.1 Ensimmäinen vaihe

## Biotalous

Myllykosken tehdasalueen omistajan Redeve Oy:n tavoitteena on käynnistää entiselle paperitehdasalueelle kiertotaloutteen perustuva Biotalouskeskittymä, jossa saman alan yritykset saavat toisistaan synergiaetuja. Teollisuusalue sopii hyvin uudelle biotuotannolle, sillä valmiin infrastruktuurin sekä hallitilojen puolesta on jo valmiit puitteet. Lisäksi

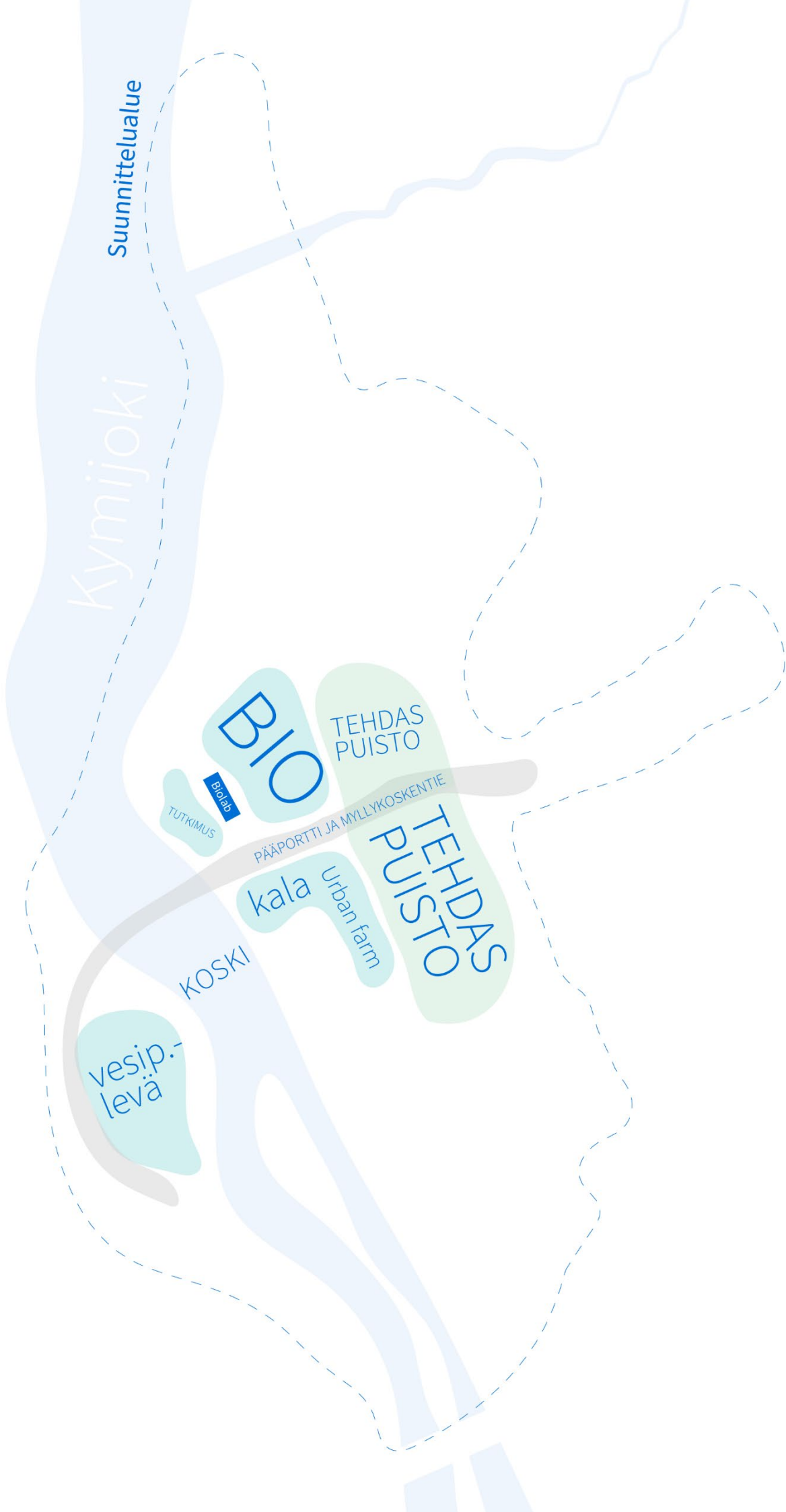
rakennuksissa on valmista kalustoa ja laitteistoa, biologinen jätevedenpuhdistamo sekä muuntokykyiset tilat. (Redeve Oy). Näin ollen tässä diplomityössä ehdotetaan osa tehdasalueesta biotalouden tuotannolle, joka turvallisuuden vuoksi on osin rajattu julkisesta alueesta yksityiseksi.

## Biofarmit

Tehdasalueen länsiosassa sijaitsee jätevedenpuhdistamo, jota tullaan käyttämään biotalouden tuotantoon. Lisäksi puhdistamon altaissa kasvatetaan levää, josta on apua sekä kalan kasvatukseen että bioenergian raaka-aineeksi (Faass 2019). Tehdasrakennuksissa on mahdollista pitää kalafarmia, kuten esimerkiksi Heinolassa Stora Enson aaltopahvitehtaassa on suunnitteilla (Ojanperä 2020; Suomen

Kalankasvattajaliitto 2021). Tehdasrakennuksissa myös viljellään, kuten esimerkiksi Espoon Keran halleissa jo tehdään: iFarm kasvattaa vuoden ympäri erilaisia kasviksia ja marjoja (Keran Hallit). Eri viljelykokeilujen vuoksi on järkevää, että vieressä on myös eri korkeakoulujen yksiköiden tutkimustiloja, jotta syntyy synergiaetuja biotaloudessa sekä tutkimus -että toteutuspuolella.





## Biolab & Periscope

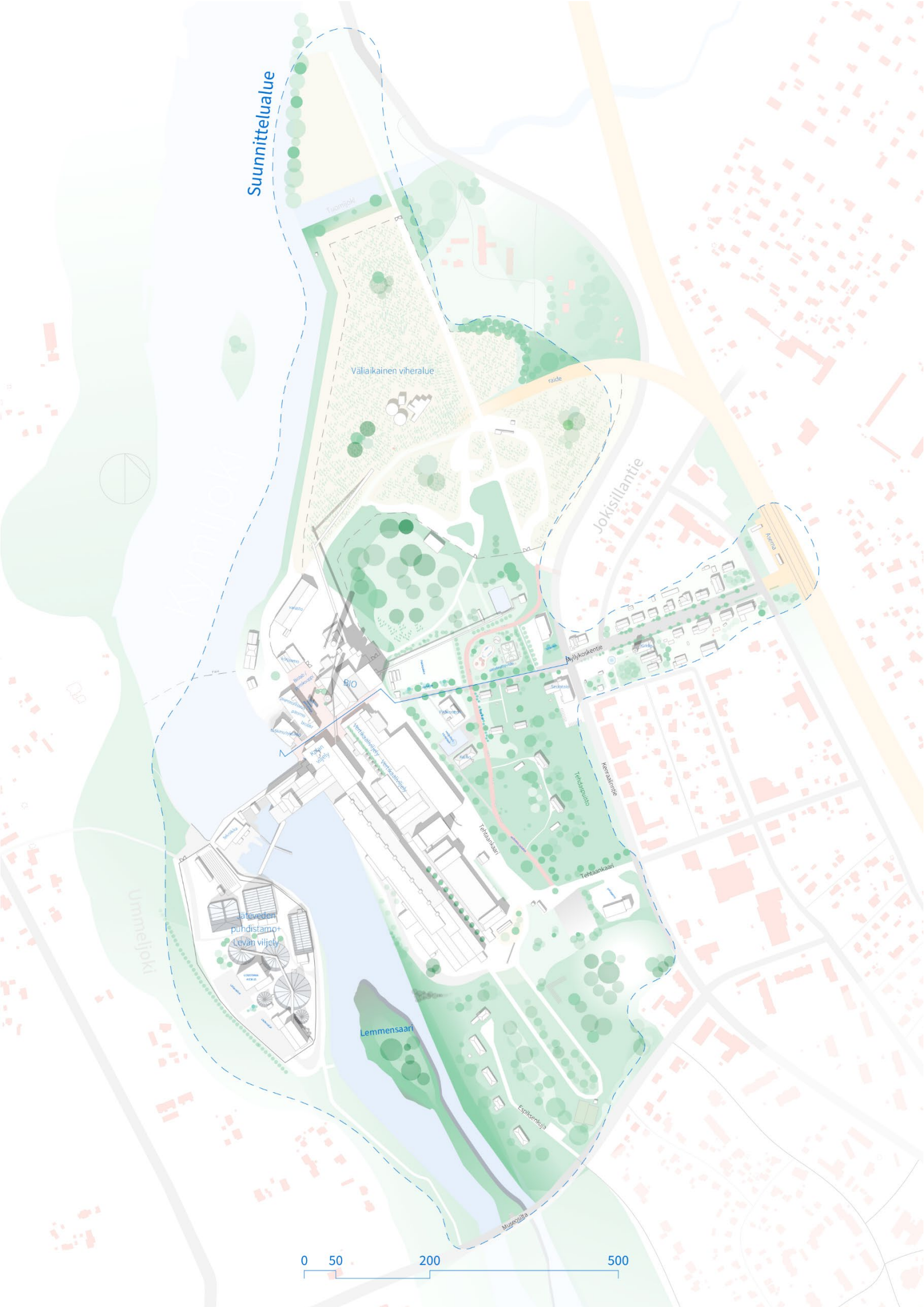
Osin uudistuneelle teollisuusalueelle tarvitaan myös toiminnallisia julkisia tiloja, jotta Myllykosken tehdas ei olisi enää suljetun oloinen. Koska biotalouden sekä farmin rakennukset ovat yksityiskäytössä, on hyvä rakentaa biotalouden tietokeskus alueen vierailijoille – info ja nähtävyys samassa paketissa. Samantapainen keskus ”RecyclAB” on

ollut esimerkiksi Ranskan Colombessa, jossa satamakonteista koottu kokonaisuus oli alueen monitoimikeskus (R-Urban 2012). Lisäksi Myllykosken teollisuusalueeseen sijoittuva Biolab toimii paikan periscopena, eli koko alueen näkötorjuna – kuten OOPEAAn suunnittelema Periscope Tower Seinäjoella.

## Tehdaspuisto

Tarkastelualueella olevan tehdaspuiston sekä sen yläpuolella olevan metsäisen täyttömaa-alueen parantaminen tuo lisää arvoa alueelle, johon tulee uutta tuotantoa. Aktivoimalla teollisuusalueen pohjoispäätä saadaan läntinen osa Myllykoskentiestä eheytettyä niin, että uudistettu tehdasalueen pääportin osa sekä sen vieressä tehdaspuiston rakennushistoriallisesti tärkeät rakennukset nostavat alueen arvoa yhä enemmän. Tarkastelualueen pohjoisosaan rakennetaan väliaikainen viheralue, joka voidaan muuttaa tarpeen vaatiessa biotaloutta

varten uudeksi teollisuusalueeksi uusine rakennuksineen ja varastoalueineen. Entisen paperitehdasalueen paikallisuutta korostetaan sillä, että puisto otetaan Myllykoskella yhä aktiivisempaan käyttöön uudistuneella pyörä- ja kävelyreitillä. Tällä tavoin asukkaat sekä vierailijat pääsevät nauttimaan uudistuneesta viheralueesta, jonne tällä hetkellä kukaan ei varsinaisesti mene. Parantamalla viher-, kävely- ja pyöräily-yhteyksiä vaalitaan alueen historiallista miljööttä, joka on kaikkien tavoitettavissa paljon helpommin aiempaan verrattuna.



Suunnittelualue

Tuomijoki

Väliaikainen viheralue

raide

Jokisillantie

Kerava

Myllykoskentie

BIO

Kokkila

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Ummelioki

Lemmensaari

Espoonheija

Museojärvi

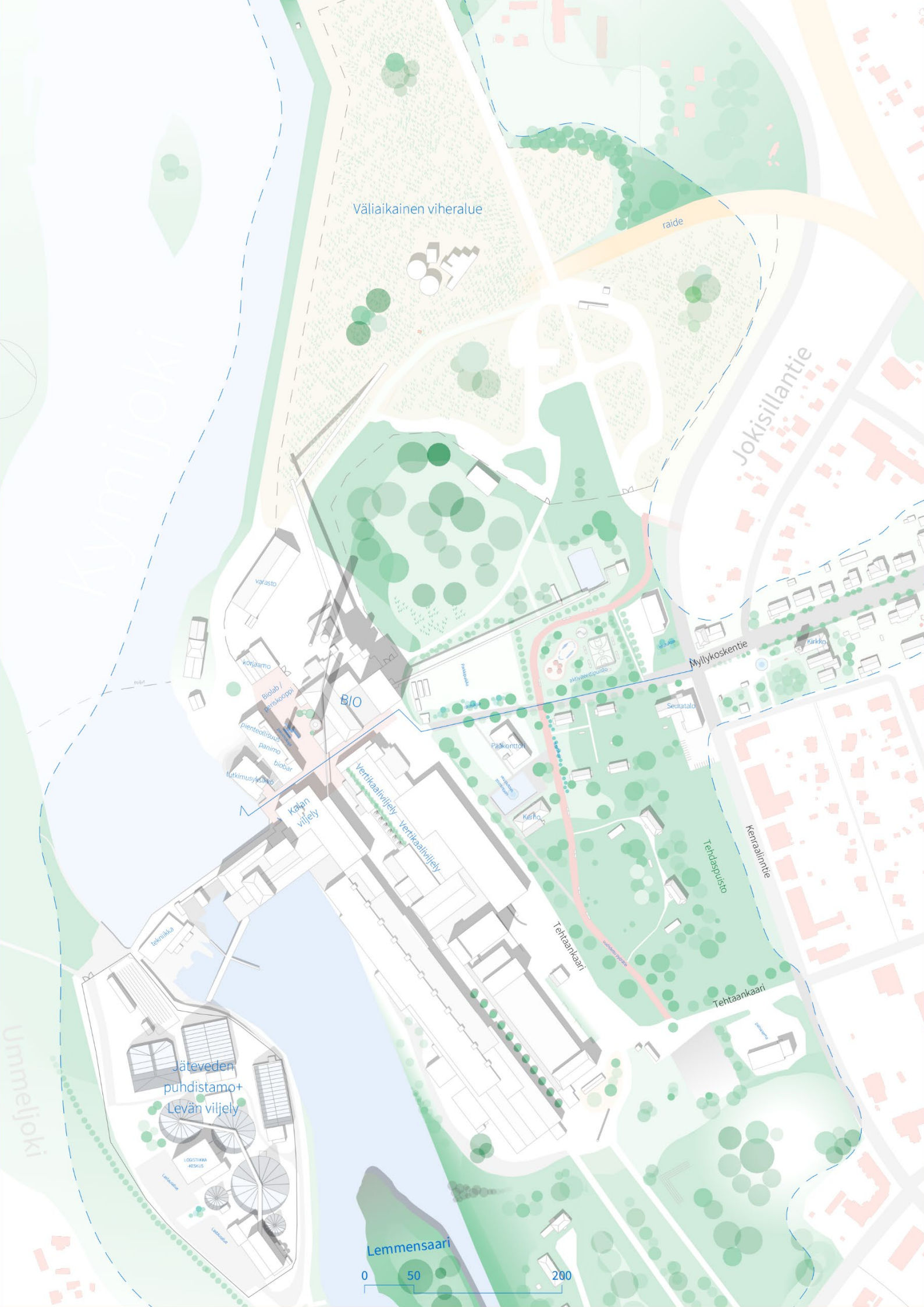
Keravantie

Tehaspuisto

Tehasaankari

Jäteveden  
puhdistamo  
Läyän viljely

0 50 200 500



Väliaikainen viheralue

raide

Jokisillantie

Myllykoskentie

Keräälintie

Tehtaspolisto

Tehtaankaari

Tehtaankaari

Lemmensaari

0 50 200

Kymijoki

Ummelajoki

BIO

Kokousviileijä

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

värrasto

Korjaamo

Biolabo / perhosoppi

Pienteeollisuus

panimo

biobar

tutkimuskeskus

Kokouskeskus

Kokousviileijä

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

Vertikaaliviljely

tehtaankeari

Jäteveden puhdistamo + Levän viljely

LOGISTIIKKA KESKUS

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

Leväsäiliö

tehtaankeari

Paskontori

Kerho

Seuratalo

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Kirkko

Seuratalo

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

Tehtaankeari

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

raide

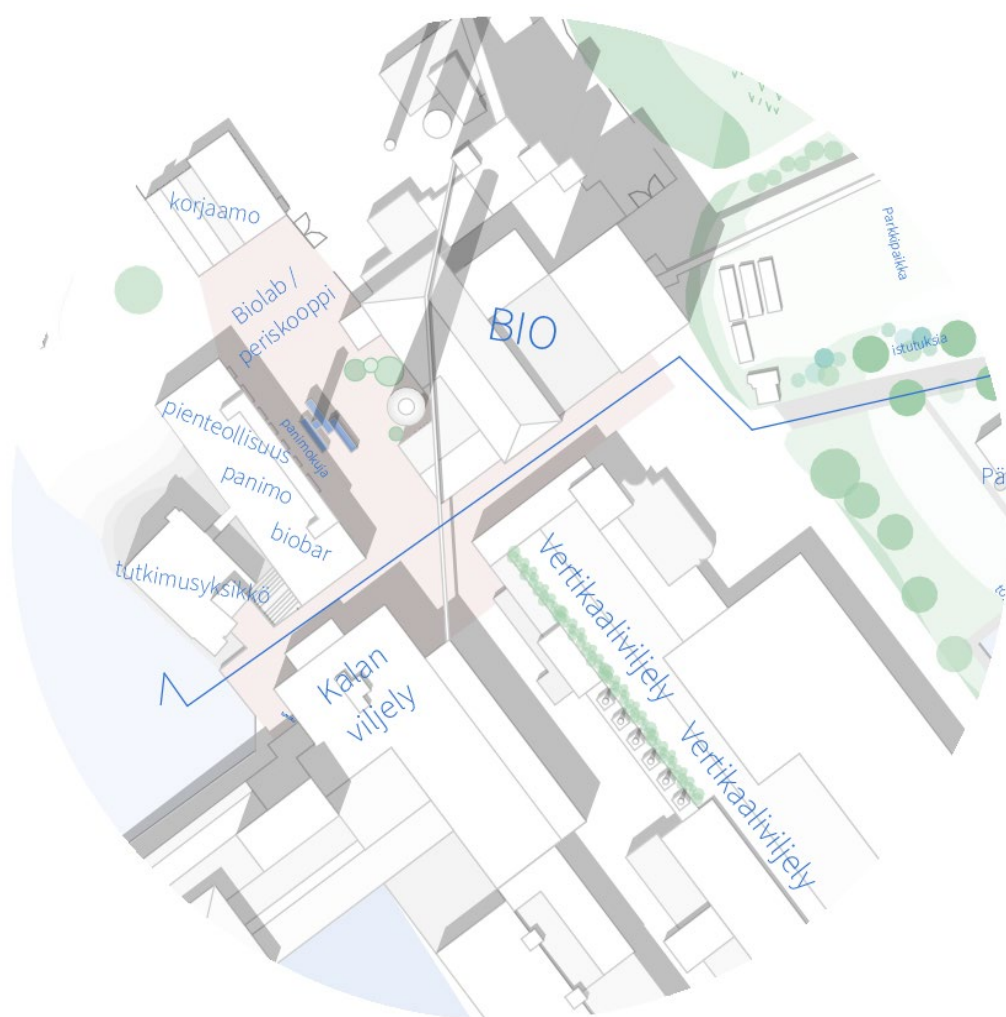
raide

raide

## Toimintojen sijoittaminen

Biotalouden eri yritykset on sijoitettu Myllykoskentieän läntiseen päähän, eli pääportin liepeille. Teollisuusalueen pohjoisosassa uusimmat rakennukset soveltuvat bioetanolin tuotantotiloihin. Entisen paperitehtaan varastointialueelle tulee väliaikaista viheraluetta, jotta alue ei vaikuttaisi autioltta ja keskeneräiseltä.

Biotuotannon pienemmät yritykset ja pienteollisuus sijoittuvat alueen vanhempiin rakennuksiin, jossa on korkeata hallitilaa sekä toimistotilaa. Niiden väliin sisäpihalle on sijoitettu satamakonteista rakennettu BioLab. Tien toisella puolella on kalan viljelyyn sekä kasvien ja muiden ravinteiden vertikaaliviljelyyn erikoistuneet tuotanto- ja yritystilat.



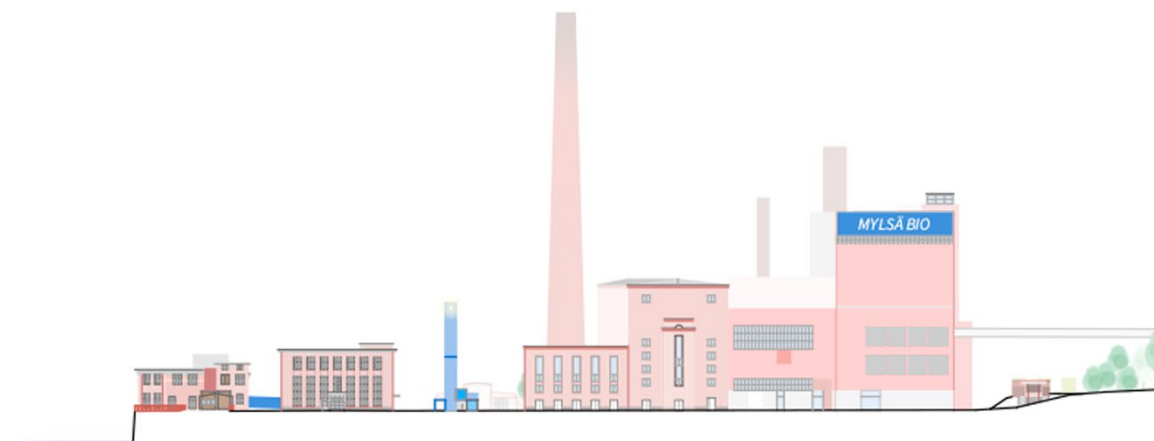
## Uudistunut kaupunkikuva

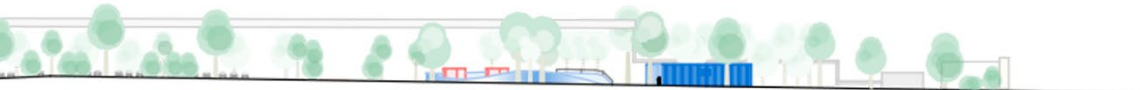
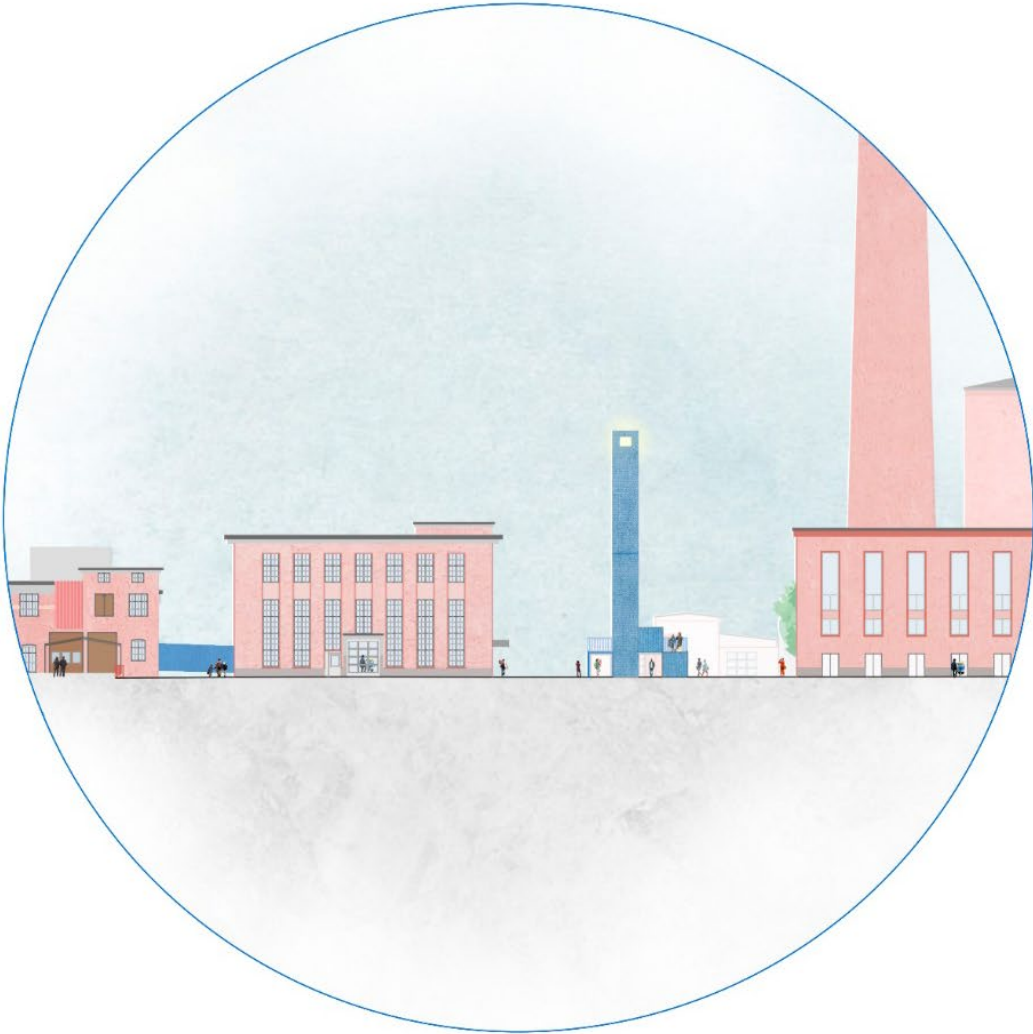
Biotuotantoalueella satamakonteista rakennettu Biolab on asemoitu niin, että muutama kontti on pituussuunnassa vierekkäin ja korkeussuunnassa muutama päällekkäin. Tällä tavoin saadaan erilaisia yhteistiloja: biotuotannon infohuone, yhteisöllinen pienlaboratorio, terassi sekä periscope eli optinen apuväline, jonka avulla pystyy näkemään koko tehdasalueen sekä kauas Kymijoelle Kouvolaan asti. Tämänkaltaisia bioteknologiaa sekä yhteisöllistä laboratoriota sisältäviä tiloja olisi voinut sijoittaa myös olemassa oleviin tyhjiin rakennuksiin, mutta uutena tilapäisenä ja täysin omanlaisena elementtinä pääporttien läheisyydessä Biolab houkuttelisi alueelle vierailijoita, ja toimii suunnitelman ensimmäisessä vaiheessa alueen yhteisökeskuksena.

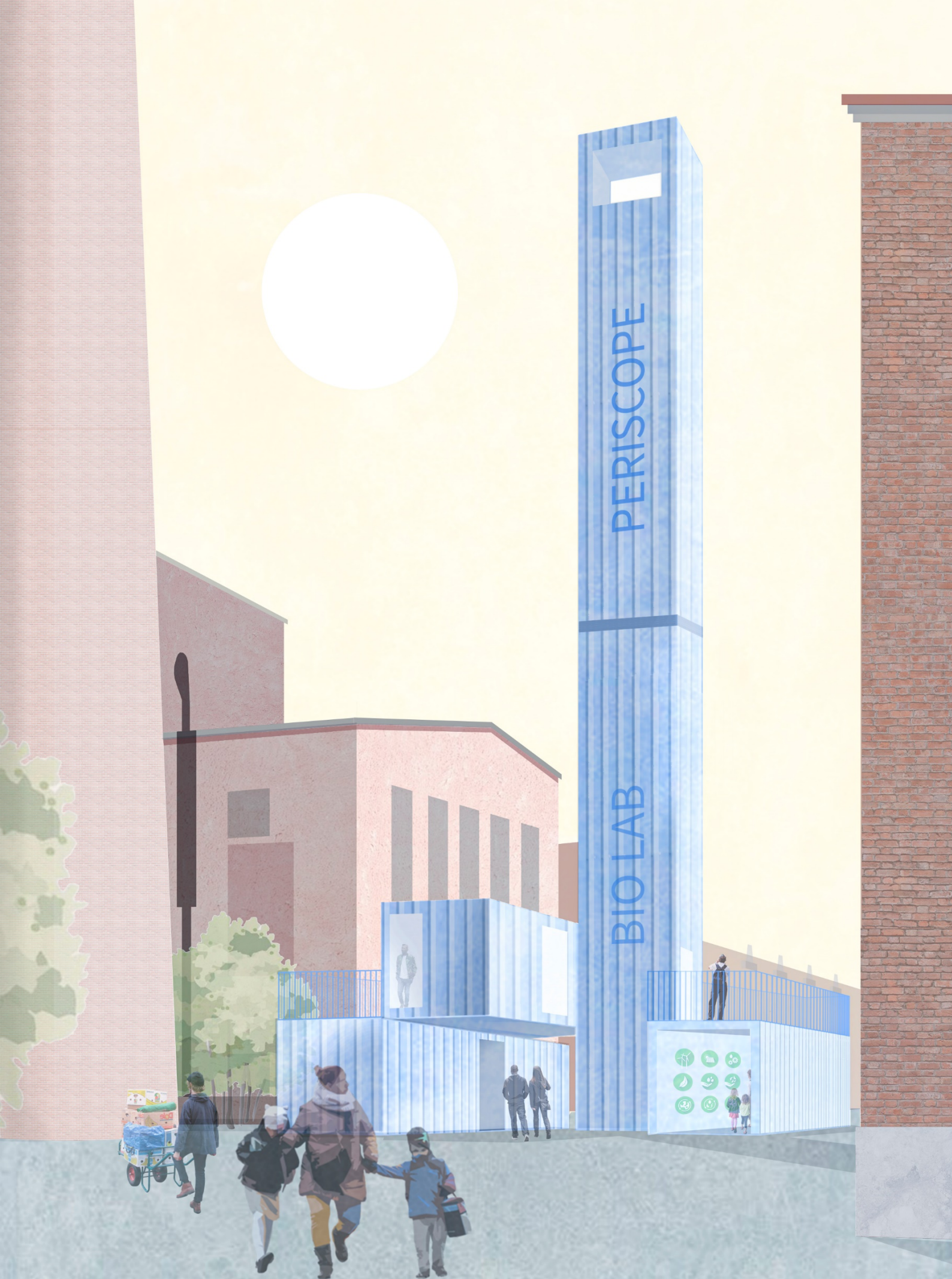
Mittasuhteiltaan ja muodonannoltaan Biolab poikkeaa ympäristöstään, ja näin ollen eheyttämissuunnitelmassa koros-

tuu alueen uusi kerros. Biolabin periskooppiosa muistuttaa etäisesti piippua, joten se sopii uutena lisäyksenä jo olemassa oleviin piippuihin juuri tuolla samalla alueella. Lisäksi konttirakennusten julkisivut ovat sinistä profiilipeltiä, sillä se materiaaliltaan sekä väriltään erottuu olemassa olevasta rakennuskannasta, ja näin ollen alueelle tulee vahvemmin lisää kerroksellisuutta.

Tehdaspuiston pohjoisosan uusi viheralue on muutettu seuraavasti: aikaisemmin siellä on ollut hiekkapohjainen pysäköintialue, ja ensimmäisessä vaiheessa sinne tulee aktiivipuisto. Eri aktiviteettejä varten on uusia rakennelmia, kuten skeittiparkki, pallopelialue ja lapsille kiipeilypaikka. Tämä kaikki peittyä osin Myllykoskentiellä olemassa olevan puurivistön taakse, mikä muun muassa estää osin aktiivipuistosta kantautuvaa melua muualle.







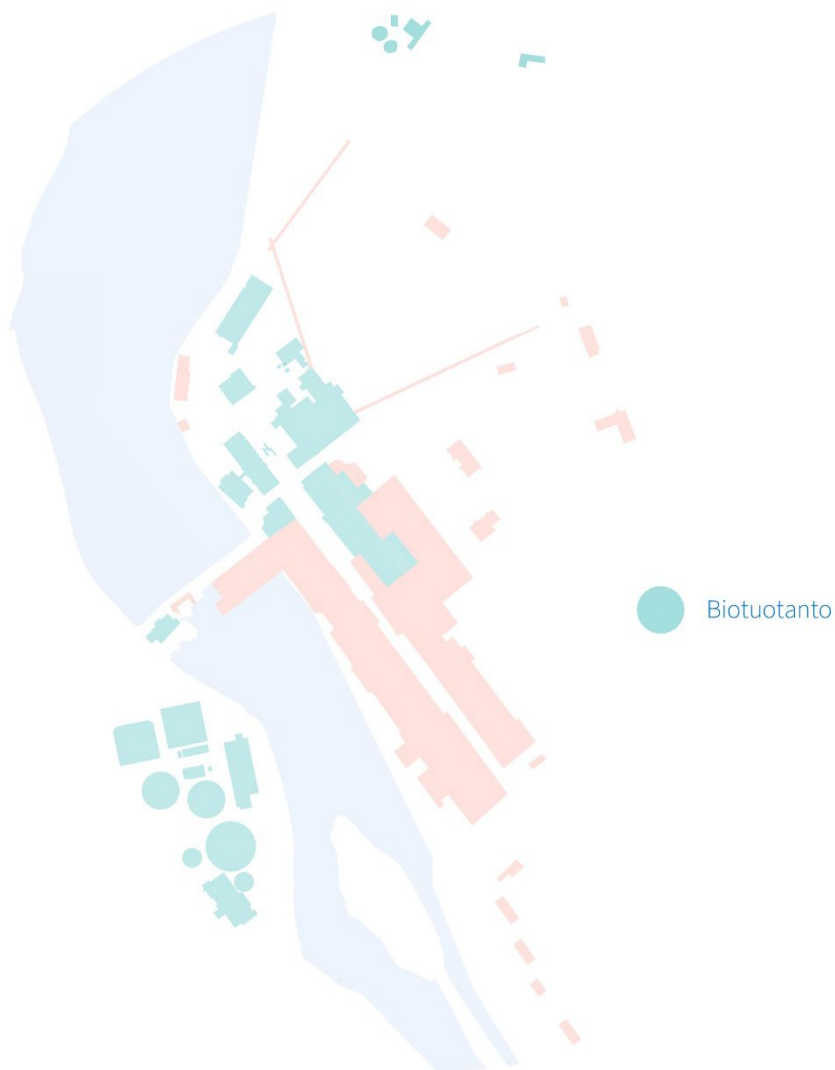
*Katunäkymä tehtaan pohjoisosasta.*



# Kapasiteetti

*Tässä tilakaaviossa esitetään tehdasalueen kapasiteetti: mitkä rakennukset sopivat biotalouteen. Analyysi eri toimintojen sopivuuteen on tehty ainoastaan*

*silämääräisen tutkimuksen perusteella sekä yhteistyökumppaneiden neuvojen avulla.*



## 5.2 Toinen vaihe

### Tukipalvelut

Ehetyssuunnitelman ensimmäisessä vaiheessa alueelle tulleiden biotalouden toimijoiden ansiosta Myllykoskelle tulee lisää tukipalveluita, joilla on synergiaetuja teollisuudesta: työntekijöiden palveluita, kuten henkilöstöravintolaa sekä pienteollisuutta ja vähittäistavaramyymälöitä. Biotalouserikoistuneet pienyritykset tutkivat ja valmistavat kala- ja leväfarmin tuottamien raaka-ainesten jalostamista elintarvikkeiksi.

Alueella on myös pienteollisuutta, kuten korjaamoja, käsityöläisverstaita, metalliteollisuutta, erilaisia tiede- ja taidepajoja sekä väliaikaista Pop-up -toimintaa. Lisäksi vanhoissa tehtaan tiloissa on tekstiiliteollisuutta, joka hyötyy biotaloudessa syntyvän biomassan käyttämisestä. Paperitehtaan entisiä henkilöstöravintolatiloina sekä kahvilatiloja käytetään samoihin tarkoituksiin.

### Elokuvatuotanto

Suomessa on alkanut kansainvälinen elokuvateollisuuden buumi. Sekä Hollywood-elokuvia että brittiläisiä sarjoja aiotaan kuvata eri puolilla Suomea, ja tavoitteena onkin etsiä yhteistyökumppaneita monesta kaupungista. (Vedenpää 2021). Siitä syystä Myllykoskelle tulee elokuvatuotannon tiloja, sillä valtaosa tehdasalueen rakennuksista on pitkään tuotantotilaa, korkeaa hallitilaa tai erityisen suurta hallitilaa – juuri sellaista,

mikä sopii erilaisiin kuvauksiin. Lisäksi elokuvateollisuus hyötyy myös paikallisista uusista tukipalveluista Myllykosken teollisuusalueella. Tästä syystä alueelle tulee myös tietotekniikkayrityksiä, jotka saavat synergiaetuja esimerkiksi Kaakkois-Suomen ammattikorkeakoulun peliteollisuuden projekteista että elokuvateollisuuden vaatimista ääni- ja kuvatehosteista.

Suunnittelualue

Kymijoki

VIRKISTYS

FILM

INFO  
Ihminen

kipeily  
street-  
food  
art  
pajat  
gymini

KOSKI

TEHTAANKAARI

VIRKISTYS

## Vapaa-aika ja virkistysalueet

Koska alueella tulee työskentelemään paljon ihmisiä, on järkevää tukea työntekijöiden, Myllykoskelaisten sekä vierailijoiden vapaa-aikaa parantamalla olemassa olevia harrastetiloja tehtaarakennuksissa sekä rakentamalla uusia viirikkeitä sekä ulko- että sisätiloihin. Kehitysalueina ovat teollisuusalueella korkeat varastohallit extreme-urheilua varten sekä tehdaspuiston vieressä pohjois- ja eteläpäädyssä sijaitsevat käyttämättömät viheralueet virkistyskäyttöön.

Vanhoissa lastausrakennuksissa on tilaa erilaisille aktiviteeteille. Tämänkaltaisia tiloja on otettu hyötykäyttöön muun muassa Espoon Keran halleissa, joissa on seuraavia harrastusmahdollisuuksia: golf-training, snooker, kuntosali, padel ja

tennis (Keran hallit). Myllykosken teollisuusalueen entisessä peroksidivalkauslaitoksessa on korkeata tilaa, johon tulee kiipeilykeskus.

Käyttämättömät viheralueet on suunniteltu virkistyskäyttöön. Entisen ratapihan tilalla on uudistunut viheralue ekologisella purolla, johon johdetaan hulevesiä. Jo olemassa olevassa uomassa on vettä puhdistavaa kasvillisuutta, ja veden virtausta on hidastettu kiemurtelevalla puron muodolla. Vieressä oleva hoidamaton metsäalue otetaan käyttöön niin, että sen läpi voi mennä Myllykosken nykyiseen keskustaan tai tehdaspuistoon uudistetuilla pyöräreiteillä. Taas pohjoisosassa oleva viheralueella on aktiiviteetti- ja potkulautarata.

## Pääportin infopiste

Myllykoskentien päässä olevan pääportin edustalle tulee vanhan säiliörakennuksen tilalle koko tehdasalueen infopiste vuokraamoinen. Tarkoituksena on keskittää koko teollisuusalueen ja sen läheisten virkistysalueiden tieto- ja

huoltopalvelut yhteen paikkaan, josta saa myös vuokrattua erilaisia kulkuneuvoja ja tarvikkeita. Infopiste toimii myös kyläyhteisön voimin. Siinä eri yhdistykset voivat mainostaa heidän palveluitaan kootusti.





# Toimintojen sijoittaminen

Elämystuotannon sekä tukipalveluiden yritykset on sijoitettu tehdasalueen itäisiin rakennuksiin niin, että korkeissa hallitiloissa on elokuva tuotannon sekä extreme-urheilun tiloja. Sitä vastoin matalimpiin rakennuksiin on sijoitettu

ravitsemuspalveluita sekä pajoja ja käsityöläisverstaita. Näin ollen tehdasalue vaikuttaa toiminnoiltaan vilkkaalta alueelta, sillä julkiset virkistysalueet sekä vapaa-ajan palvelut on sijoitettu keskustan läheisyyteen.



# Uudistunut kaupunkikuva

Myllykosken keskustasta sekä vilkkaalta Kenraalintieltä näkee tehdaspuiston poikki pitkänomaisen, vanhan ja rustiikkisen teollisuusrakennuksen, jossa on ollut muun muassa paloasema, paperiteollisuuden aikana pastakeittiö sekä konttoreita. Suurin osa teollisuusrakennuksista tehdaspuiston vieressä ovat vanhempaa ja arvokkaampaa rakennuskantaa, minkä vuoksi eri toimintojen sijoittaminen niihin takaa rakennusten huoltamisen. Jotta tehdasalue ei näyttäisi kaupunkikuvassa autiolta, eheytyssuunnitelman toisessa vaiheessa olevat elämystuotannon sekä vapaa-ajan palvelut sijoitetaan nimenomaan katutasoon kaikkien tavoitettaviksi.

Tehtaankaaren vastainen alue on ollut paperituotannon aikana logistisista syistä lastausasemana, sillä rakennusten katutasossa on kymmenkunta korkeata alkuperäistä nosto- tai pariovea. Samantapaista katunäkymää voidaan nähdä muun muassa Etelä-Euroopan ostoskauduilla, joissa erilaiset liikkeet kaupungissa sijaitsevat niin ikään teollisuusnosto-ovien takana, jotka laitetaan kiinni

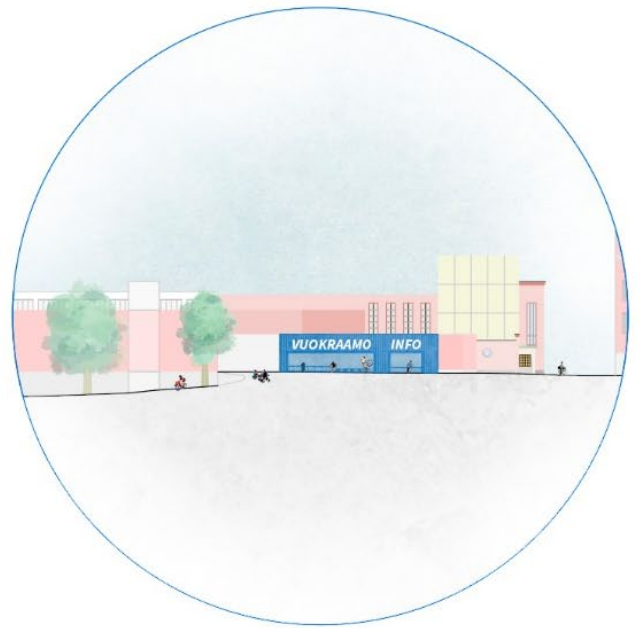
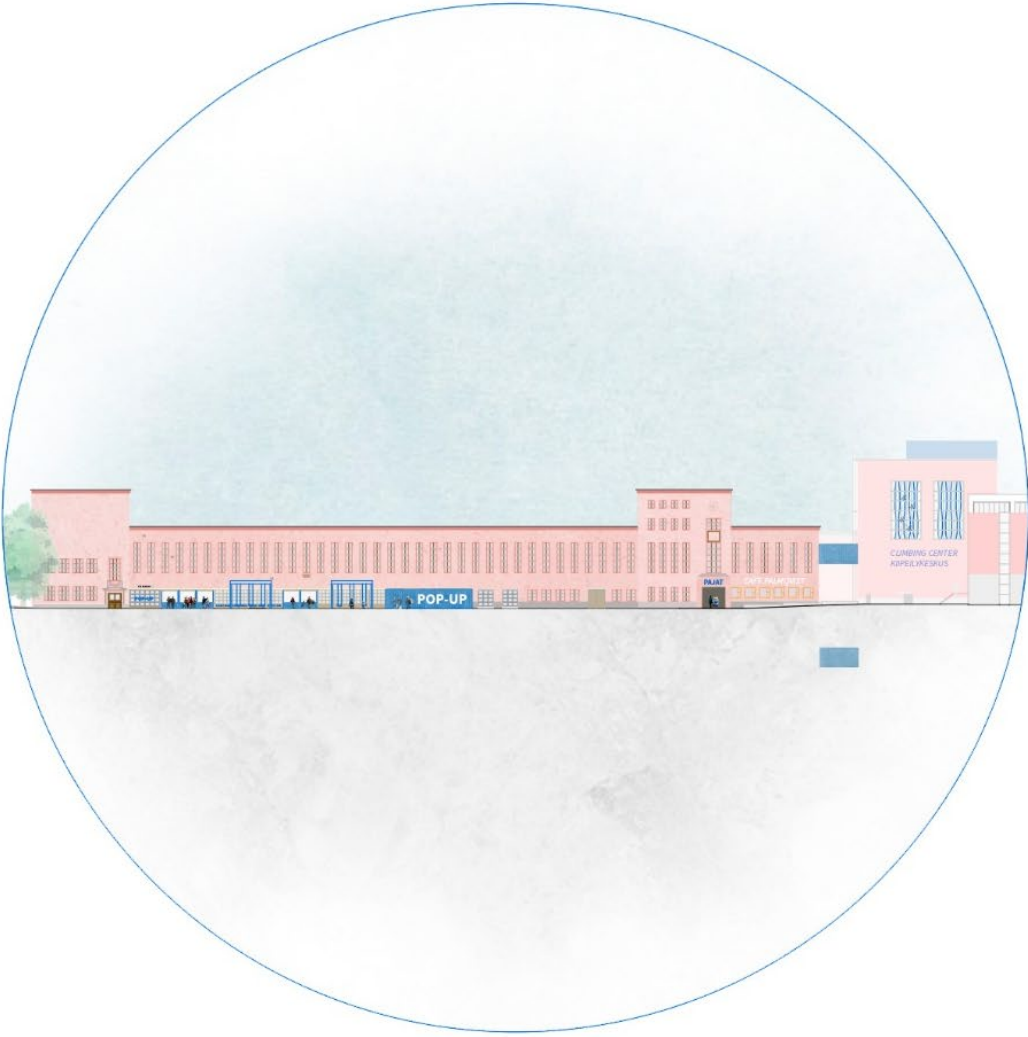
aina liikkeen suljettua. Tällöin juuri näiden Myllykosken tehdasalueella sijaitsevien alkuperäisten sekä jälkikäteen asennettujen nosto- ja pariovien taakse voidaan kehittää samaa ideologiaa, ja näin ollen Tehtaankaarelle muodostuu omanlaisensa palveluiden ostoskatu.

Koska Tehtaankaarella moni nosto-ovi on korvattu vanerisilla levyillä, niitä uudistetaan siniseen taittavalla lakatuilla puupintaisilla pariovilla. Lisäksi vieressä olevan uudemman rakennuksen, eli entisen peroksidivalkaisulaitoksen ja sittemmin kiipeilykeskuksen julkisivujen ilmettä uudistetaan niin, että ikkunoihin tulee paikallista lasitaidetta.

Myllykoskentien sekä Tehtaankaaren risteykseen eli tehdasalueen pääporttien eteen sijoitetun infokeskuksen rakenne ja julkisivut jatkavat samaa linjaa ensimmäisessä vaiheessa konteista rakennetun Biolabin kanssa. Tällä tavoin uusi infokeskus ja vuokraamo erottuvat vanhemmasta rakennuskannasta, ja tehdasalueelle saadaan lisää kerroksellisuutta.









*Puistonäkymä.*

# Kapasiteetti

*Tässä tilakaaviossa esitetään tehdasalueen kapasiteetti: mitkä rakennukset sopivat biotalouteen sekä elämysuotantoon. Analyysi eri toimintojen sopivuuteen*

*on tehty ainoastaan silmämääräisen tutkimuksen perusteella sekä yhteistyökumppaneiden neuvojen avulla.*



## 5.3 Kolmas vaihe

### Matkailu

Matkailuun erikoistuneella Visit-Kouvolla on visio, jossa Kouvolan seudulle halutaan nykyisten yritysten liiketoiminnan kasvua, uudistaa yritysten ja työpaikkojen syntymistä, sekä lisätä alueen kansainvälistä kilpailukykyä sekä parantaa asiakaskokemusta matkailupalveluiden avulla. Tavoitteena on helppo toimintaympäristö matkailijalle ja matkailuyrittäjälle. Myllykosken tehdasalue on sopiva kohde matkailupalveluille, sillä siellä on jo ensimmäisen ja toisen eheytyssuunnitelman vaiheiden ansiosta vapaa-ajan yrityksiä sekä toimintaa, joista matkailualan yritykset hyötyvät. Yksi tärkeimmistä nostoista Visit-Kouvolan strategiassa on kokeilukulttuuri ja rohkeus, jakamistalous, Pop up -ilmiö sekä erottuvat ja erikoiset tapahtumat. (Visit Kouvola, Kouvola Innovation). Teollisuusalue luo hyvät edellytykset edellä mainituille toiminnoille, kun ne sijoitetaan lähelle kaunista Kymijokea.

Myös tehdasalueen eteläosassa Espiksenkujan tyhjät asunnot muutetaan matkailupalvelujen tiloiksi, muun muassa Bed & Breakfast –majoitustoiminnaksi sekä taitelijaresidensseiksi. Tämänkaltaista toimintaa on muun muassa Etelä-Suomessa Teijossa, Mathildedalen kylässä. Siellä oli heinäkuussa 2020 tehdyn visiitin perusteella yllättävän paljon turisteja ja heille suunnattuja palveluja. Matildan kylä sijaitsee alueella, jonne mennään joko autolla tai veneellä pienvenesatamaan, mutta julkisilla sinne pääsee hyvin hankalasti. Tästä huolimatta alue kuitenkin kuhisi ulkopaikkakuntalaisista kesäisessä pittoreskissa miljöössä. Samankaltaisia puitteita löytyy myös Myllykosken teollisuusalueella; sekä Espiksenkujan että Tehdaspuistossa olevat rakennukset, kuten seuratalo sekä kerho, luovat historiallisesti arvokasta maisemaa, josta voi hyötyä moni paikka- ja ulkokuntalainen.

## Viherpolku

Koko teollisuusaluetta voi kiertää ympäri kolmannessa vaiheessa rakennettavan viherpolun ansiosta. Viherpolussa on monta solmukohtaa, jotka risteävät eri väylien kanssa, ja näin ollen tehdasalueen voi tavoittaa monesta eri kohtaa. Eritoten eteläalueella Espiksenkujan

kohdalla on tehty yhteys Kymijoen keskellä sijaitsevaan Lemmensaareen, jossa on aikoinaan jo ollut riippusilta joen yli. Lisäksi pohjoisosassa on uudistunut virkistysväylä Kymijoen rantaa pitkin monilla laitureilla, joista voi muun muassa kalastaa.

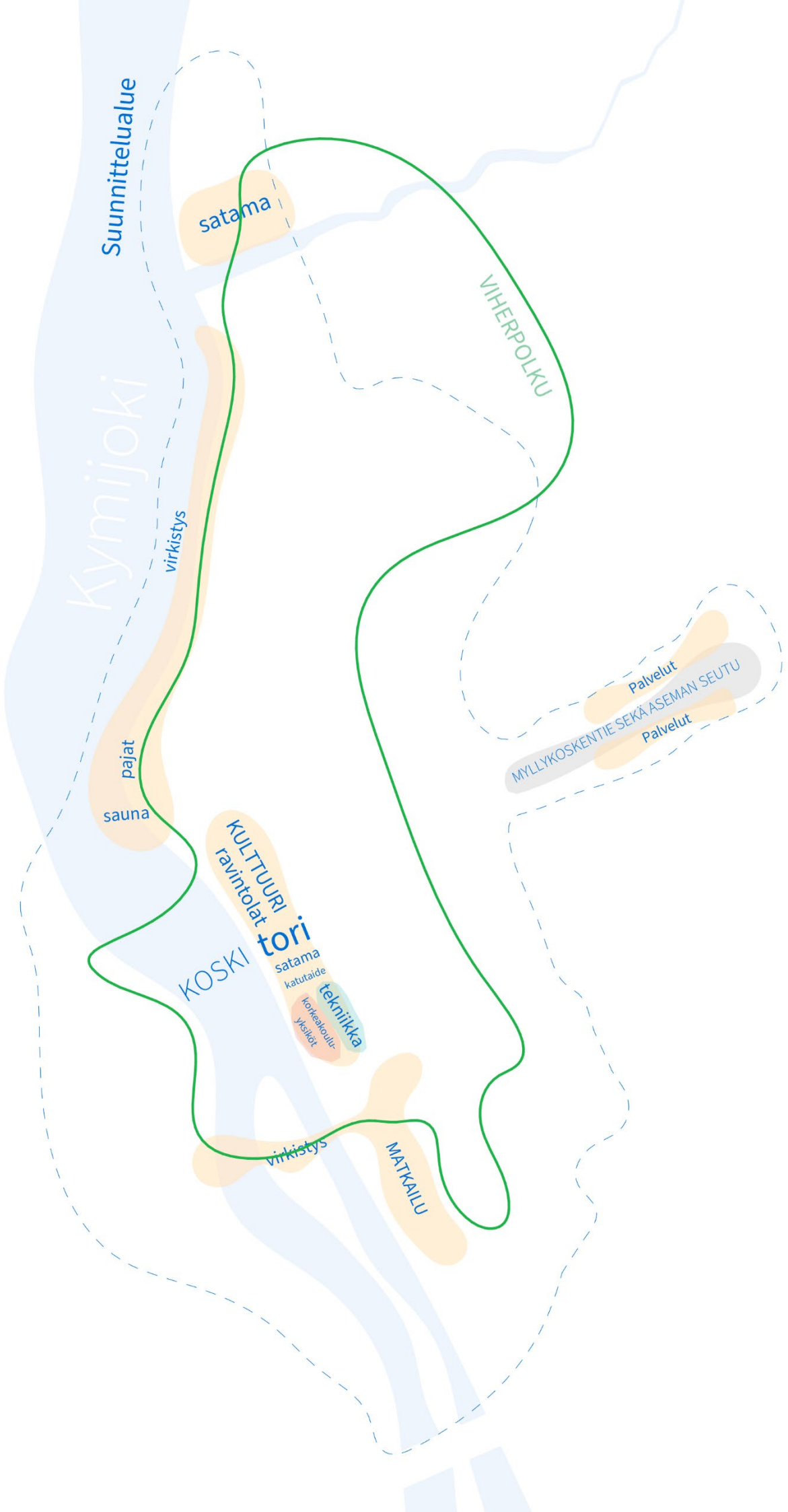
## Teollisuusalue osaksi taajamaata

Koska Myllykoskesta on tullut näiden eri vaiheiden ansiosta toiminnoiltaan sekä kaupunkikuvaltaan mielenkiintoisempi ja houkuttelevampi alue, uudistunut tehdasalue kytketään aktiivisesti muihin alueisiin sekä paikallisesti että seudullisesti. Tämän vuoksi kehitetään Myllykoskentien itäpäätä rautatieaseman läheisyydessä, sekä vesiliikennettä tehdasalueen rantaosissa.

Myllykoskentien katutasoa muutetaan kävely- ja pyöräilyväyläksi päällystämällä katu yhtenevällä kivetyksellä. Tällä tavoin asioiminen katutason liikkeissä on helpompaa aiempaan autotie-

valtaiseen tiehen verrattuna. Samaa päällystemateriaalia on myös läntisessä Myllykoskentiessä, jolloin saadaan yhteneväinen Myllykoskentie rautatieasemasta tehdasalueen pääportille asti.

Myös vesiliikennettä kehitetään, jotta saadaan enemmän mahdollisuuksia tulla Myllykosken teollisuusalueelle muutakin kuin raide- tai tieliikenteen kautta. Näin ollen suunnitelmassa on kaksi pienvenesatamaa teollisuusalueen pohjois- ja eteläosiin, joista on yhteys sekä Kouvolaan että Inkeröisiin ja Anjalaan.



## Uusi ranta-aukio

Erilaisille uusille biotalouden, elämys-  
tuotannon sekä matkailualan toimijoille  
on hyödyllistä tarjota kaiken kokoava jul-  
kinen paikka, niin ikään ”hot-spot”, ku-  
ten toriaukio. Tämänkaltaiselle raken-  
nusten reunustamalle aukiomaiselle pai-  
kalle tarvitaan paljon tilaa, jota tällä het-  
kellä Myllykosken tehdasalueen yti-  
mestä ei löydy; Kymijoen rannan vie-  
ressä on isot tyhjät hallimaiset varastora-  
kennukset, joille käyttötarkoituksen etsi-  
minen on yhä vaikeampaa, varsinkin kun  
muualla tehdasalueella on jo paljon eri-  
laista toimintaa. Lisäksi varastoraken-  
nukset estävät kauniita näkymiä joen  
puolelta. Näin ollen tämän diplomityön  
piteissa on ehdotettu, että kaikkia yri-  
tyksiä sekä vierailijoita hyödyttävä aukio  
sijoitetaan osin olemassa olevien varas-  
torakennusten tilalle, jolloin osa niistä  
puretaan. Tilalle tulee toriaukio ja sen  
vieressä terassoitu syvennys, jossa on  
muun muassa viheralue lavoineen.

Ehdotetusta järjestelystä on käyty kes-  
kustelua Kymenlaakson Museon raken-  
nustutkijan kanssa, jonka mukaan RKY-  
alueen miljööen kerroksellisuus ja kult-  
tuurihistoria saatettaisiin menettää eikä  
näin ollen Museovirasto sitä välttämättä

hyväksyisi (Alajuuma, 2021). Teollisuus-  
alue on kuitenkin ollut pitkään toimitto-  
mana, jolloin sen arvo laskee yhä eikä  
näin ollen koko alueen museoiminen  
varsinkaan katunäkymältään heikom-  
pien ja tavanomaisten rakennusten  
vuoksi ole järkevää. Lisäksi osittain pu-  
rettavat rakennukset edustavat uusinta  
rakennuskantaa ja ovat arkkitehtuuril-  
taan vaatimattomia. Lisäarvoa saadaan  
purkamalla osin heikompileatuista ra-  
kennuskantaa, jonka tilalle rakennetaan  
kaikkia instansseja hyödyttävä aukio  
kauniine Kymijoen rantanäkymineen.

Ranta-aukion kupeessa on erilaisia ravit-  
semusliikkeiden, taiteen sekä museon  
palveluita. Myös palvelualoihin sekä elä-  
mystuotantoon erikoistuneet korkea-  
koulujen yksiköt sijaitsevat Myllykosken  
teollisuusalueen keskuksessa, ja näin ol-  
len ne tekevät yhteistyötä alueen mui-  
den yritysten sekä yhdistysten kanssa.  
Lisäksi ranta-aukion osin purettujen ra-  
kennusten julkisivuissa on katutaidetta.  
Sen on huomattu pehmentävän yleisil-  
mettä sekä luovan lisää mielenkiintoa te-  
ollisuusalueelle (Schlappa, 2013). Sa-  
malla luodaan omanlaista ilmaisua sekä  
imagoa suunnittelualueelle.





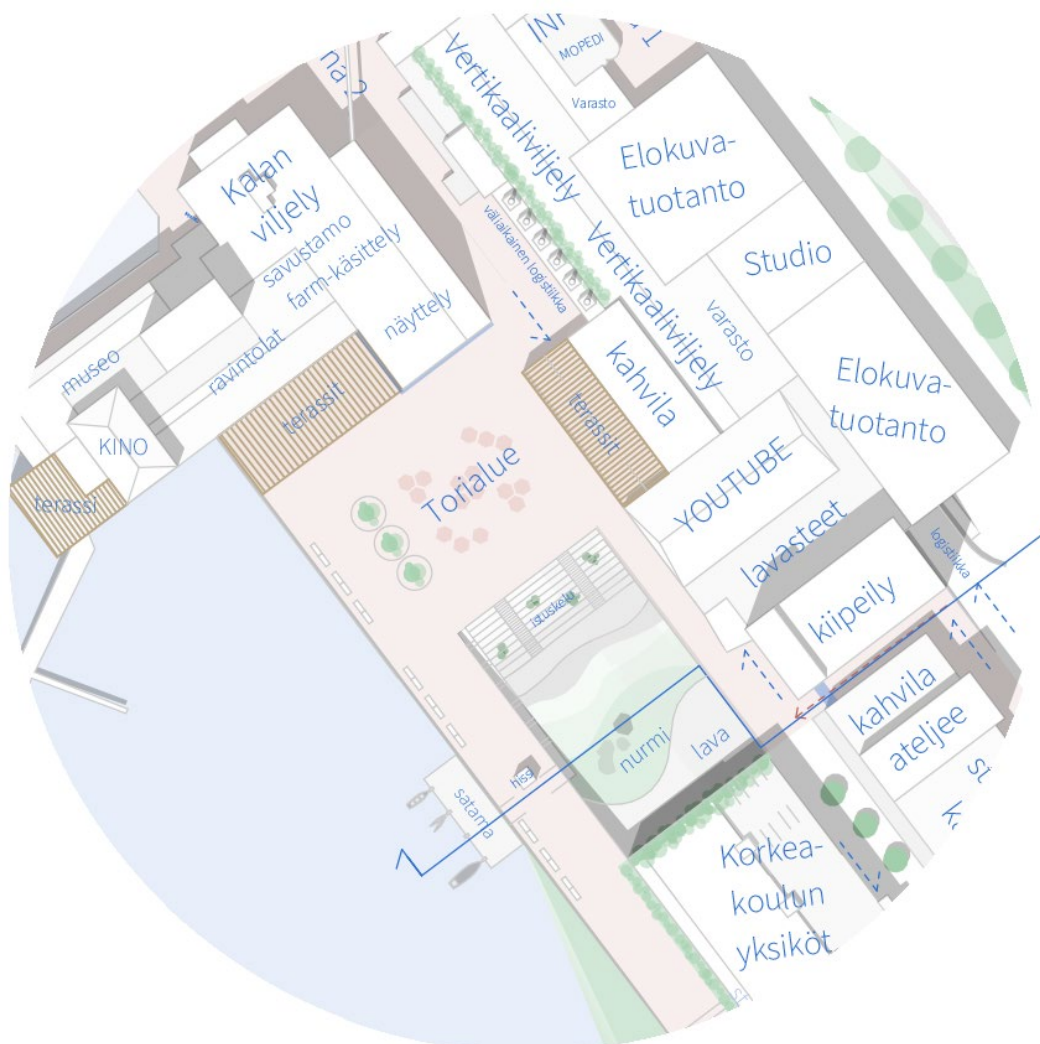




# Toimintojen sijoittaminen

Myllykosken tehdasalueen toriaukio sijoitetaan Kymijoen rannan viereen niin, että alueelle muodostuu eri toimintojen sekä tilojen kokonaisuus: ravitsemusliikkeiden terassit, torialue, syvennyksessä oleskelualue lavoineen, josta on kulku pienvenesatamaan sekä rantabulevardi. Torialue on kooltaan noin 6000 m<sup>2</sup>, eli

puolet Helsingin Senaatintorin torialueesta, poissulkien tiet ja pysäköinnit. Torialueen pohjoisosassa sijaitsee tällä hetkellä Pato Osakeyhtiön omistama vanha Palmqvistin suunnittelema puuhiomo, jonka vuokraamisesta on hyötyä matkailualan palveluille.



## Uudistunut kaupunkikuva

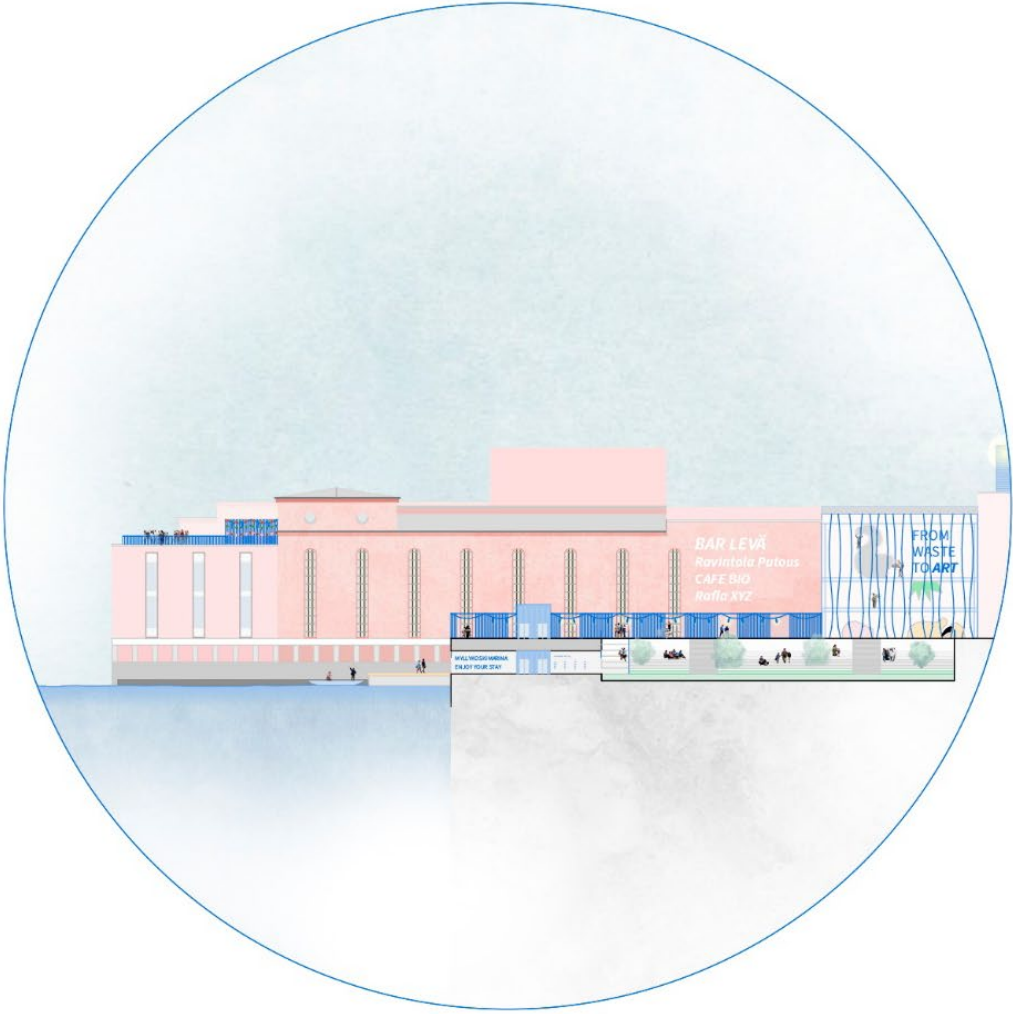
Tuleva aukio rakennetaan kannen päälle, jolloin rantaviiva siirtyy olemassa olevasta keskimäärin noin 15 metriä Kymi-joelle päin. Vanhan puuhiomon edustalle saadaan tällöin paljon terassipinta-alaa, aukion viereen rantabulevardi sekä pienvenesatama palveluineen. Pienvenesatama on asemoitu lähelle torialuetta niin, että siitä on yhteys aukiolle kannen alapuolelta hissillä tai syvennyksessä olevan luiskan ja rappusten kautta yläkannelle. Aukion kannen korko on olemassa olevan tehdasalueen keski-osan maantasokorossa.

Aukion vieressä on terassoitu syvennyksen oleskelualueineen. Tällä hetkellä syvennyksen kohdalla sijaitsevat lastausrakennuksen maantasokerrokset, joita käytetään hyödyksi oleskelualueen rakentamisessa, kun varistorakennukset puretaan. Näin ollen ei tarvitse erikseen kaivata kuoppaa syvennykselle, vaan olemassa olevien varistorakennusten seinien ympärille ja yläpuolelle rakennetaan aukion kansi.

Vanhan puuhiomorakennuksen terassit on suunnattu aukiolle päin, ja ne on suunniteltu ulkoasultaan yhteneväiseksi kokonaisuudeksi. Alueen eheytyssuunnitelman yleisilmeen mukaisesti ne ovat myös siniset. Lisäksi varistorakennusten purettavien osuuksien uudelleenrakennus tapahtuu muusta rakennuskannasta poikkeavalla tavalla. Taide- ja näyttelytilojen kohdalla uudemmat osat ovat pääosin lasia, taas aukion toisella puolella ulkoseinällä lavan vierustalla on paikallisten taiteilijoiden suunnittelema muuraali.

Yksi tärkeimmistä kaupunkikuvaan vaikuttavista tekijöistä eheytyssuunnitelman kolmannessa vaiheessa on Kymi-joen avaaminen keskustaan päin. Tämä tapahtuu siten, että sekä ulkonäöltään että rakenteeltaan laadullisesti huonokuntoinen varistorakennus puretaan Tehtaankaaren vastaiselta puolelta, jolloin saadaan suora yhteys tehdaspuistosta teollisuusalueen aukiolle, ja siitä rantabulevardille.







CAFÉ  
BAR

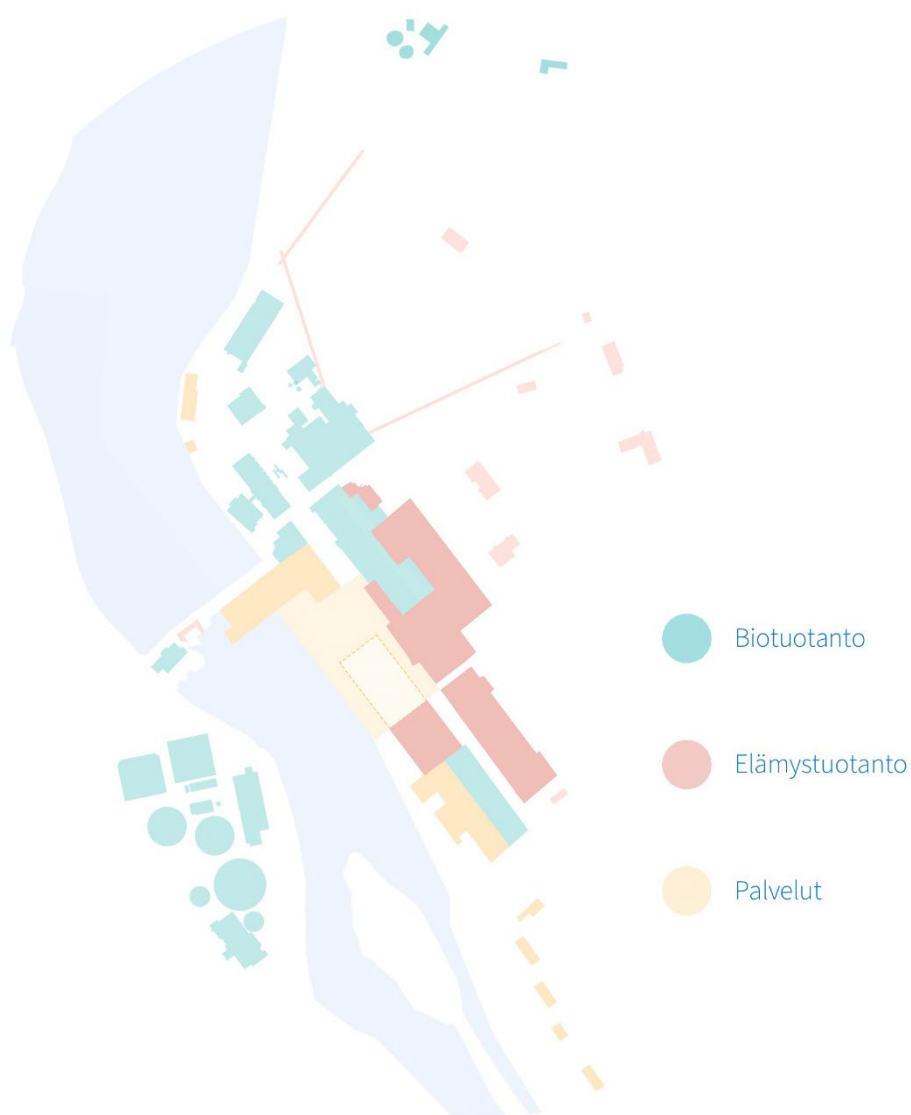
CLIMBING CENTER  
KIIPEILYKESKUS

*Katunäkymä aukiolta päin.*

# Kapasiteetti

Tässä tilakaaviossa esitetään tehdasalueen kapasiteetti: mitkä rakennukset sopivat biotalouteen, elämystuotantoon sekä eri palveluihin. Analyysi eri toimin-

tojen sopivuuteen on tehty ainoastaan silmämääräisen tutkimuksen perusteella sekä yhteistyökumppaneiden neuvojen avulla.





## LOPUKSI

Tässä kappaleessa käydään läpi jatkotoimenpiteitä sekä johtopäätöksiä teollisuusalueiden yhdyskuntasuunnittelusta kasvukeskuksien sekä metropolialueiden ulkopuolella.



Uitto käynnissä Myllykoskella vuonna 1953. Pekka Kyytinen. Pekka Kyytisen kokoelma. Kansatieteen kuvakokoelma. Museovirasto.



## Jatkotoimenpiteet

Koska tässä diplomityössä on keskitytty ainoastaan suunnittelemaan teollisuus- aluetta ja sen lähiympäristöä ilman tehdasrakennusten sisätilojen tarkempaa tarkastelua, seuraavina toimenpiteinä tämän alueellisen luonnostasaisen eheytyssuunnitelman jälkeen ovat sisätilojen sekä ulkotilojen rajapinnat.

Alueen tarkempaa analyysia varten tarvitaan rakennuskohtainen analyysi, jossa tutkitaan kohteen sisätilojen linkittymistä ulkotiloihin. Koska diplomityössä alueanalyysin tarkastelu ja eri vaiheiden suunnittelu perustui pitkälti rakennusten sijainnin, julkisivujen, opasteiden, paperitehtaan aikaisempiin tilakaavioiden ja karttojen sekä ilmakuvien avulla alueelliseen kokonaisuuden tutkimiseen, pois jäi tehdasrakennusten pohjapiirrosten tutkiminen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Tällöin hankesuunnittelun alussa pitää tehdä rakennusten tarkempi tilakartoitus, jossa tutkitaan mahdollisesti tulevien toimintojen sopivuus sisätiloissa.

Rakennuskohtaisissa analyyseissa tulee toki ottaa huomioon rakennuksen kunto ja tulevien hoitotoimenpiteiden kannattavuus.

Analyyseissä tulee ottaa huomioon myös rakennusten sisäiset kulkuväylät, jotka yhdistävät monena eri vuosikymmenenä rakennetut teollisuusrakennukset. Tällöin tulee tarkastella myös kulkuväylien sijainnit suhteessa ulkotiloihin: monet lastauskatosten sisäänkäynnit ja niistä lähtevät käytävät voivat johtaa muihinkin teollisuusrakennuksiin, joihin ei välttämättä ole pääsyä muuta kautta.

Tehdasalueen todellisessa suunnitteluvaiheessa tarvitaan jatkuvaa yhteistyötä eri tahojen kanssa, kuten Myllykosken asukkaiden, yritysten ja Kouvolan kaupungin kanssa. Tässä diplomityössä yhteistyö toteutui edellisten osalta muuten, mutta asukkaiden mielipiteiden kerääminen jätettiin työstä pois, sillä se olisi vaatinut lisäresursseja haastattelujen analysoimista varten.

# Johtopäätökset

Alueanalyysiä sekä suunnittelua tehdessä heräsi jatkuvasti kysymys – miksi. Tarvitseeko arvokasta teollisuusaluetta edes käyttää hyödyksi, jos alue autioituneekin entisestään. Lisäksi suojele vaatimusten arvioiminen ja tulkitseminen herätti jatkuvasti kysymyksiä siihen, mitä ja miten kannattaa menetellä vanhan rakennuskannan kanssa. Käyttääkö, antaaako sen rapistua vai purkaako? Lähtökohtaisesti tämän diplomityön puitteissa halusin suunnitella parhaan mahdollisen lopputuloksen Myllykosken teollisuusalueelle; kehittää yhteistyötahojen avulla kaikkea sitä, mikä tulevaisuudessa olisi kestävästi järkevää aktiivisessa taajamassa.

Kuitenkaan edes rakennushistoriallisesti tärkeiden ja arvokkaiden teollisuusalueiden pelastaminen ei ole helppoa, vaikka niiden suojeleminen olisi valtioneuvoston päätökselläkin turvattu. Fakta on kuitenkin se, että rakennus rapistuu vailla käyttöä, kun taas sen aktiivinen käyttäminen takaa huolettavuuden.

Lisäksi tuli pohdittua, että kasvukeskusten ulkopuolisten alueiden suunnittelu on todennäköisesti paljon vaikeampaa kuin esimerkiksi pääkaupunkiseudun

alueiden eheyttäminen. Resurssit sekä saavutettavuus ovat avainasemassa Myllykosken kaltaisten teollisuuskylien parantamisessa. Siitä huolimatta esimerkiksi Teijossa Matildan kylä on onnistuttu pienyritysten avulla kehittämään yhdeksi Etelä-Suomen matkailualan kärkikohteista, vaikka saavutettavuudeltaan se on hankalassa paikassa. Myös Kajaanin entinen paperitehdasalue eli nykyinen yritys kylä Renforsin ranta kukoistaa eri alojen toimijoista.

Tämän diplomityön missiona oli näyttää Myllykosken teollisuusalueen potentiaali nykypäivän globaalissa ja digitaalisessa maailmassa. Tulevana yhdyskuntasuunnittelijana näen, miten vaikeaa on kehittää alueellisesti jotain *unohdettua* – ikään kuin taajama olisi jäänyt kehityksen kelkasta pois ainoastaan yhden teollisuustuotannon poistuttua. Sen vuoksi koen, että tällä diplomityöllä olen saanut positiivisen skenaarion avuin annettua Myllykoskelle takaisin sen, minkä olen lapsesta asti siltä saanut: **mielenkiintoisen ja ainutlaatuisen kotipaikkakunnan alati virtaavan Kymijoen kypeessa.**

# Kiitos

*Audiovisual Producers Finland APFI ry – Anni Wessman*

*Kajaanin kaupunki – Risto Hämäläinen ja Jari Kauppinen*

*Kouvola Innovation – Kari Laine, Kimmo Niemi, Mika Penttilä ja Ville Rätty*

*Kouvolan kaupungin kaavoitus – Anne Kangasniemi-Kuikka, Kaisa Niilo-Rämä ja Hannu Purho*

*Kymenlaakson museo – Viivi Alajuuma*

*Redeve Oy – Jari Lahtinen*

*South East Finland Film Comission – Johanna Kunttu*

*Suomen Kalankasvattajaliitto ry – Mari Virtanen*

*Tampereen yliopisto – Professori Juho Rajaniemi*

*UPM – Kai Mäkelä*

*Visit Kouvola – Raija Sierman ja Kirsi Vainio*

*Perhe ja ystävät*

# Lähteet

Alajuuma, Viivi. 2021. Rakennustutkija. Kymenlaakson museo. Sähköpostikeskustelu.

Arkkitehtisuunnittelu Arcade Oy. 2013. Myllykosken tehtaan aitojen ulkopuoliset rakennukset. Rakennushistoriallinen selvitys. Luettu 2/2021. s. 6, s. 10

Saatavilla: <https://static1.squarespace.com/static/5e199d4179b1df2af2fa8def/t/5e2df23426c250362291faef/1580069445816/historiikki.pdf>

Autio, Antti. 2010. Kulttuuriympäristöselvitys [Myllykoskentie]. Kouvolan kaupunki. Maankäytön suunnittelu. s. 3, s. 7, s. 37

Bartholomae, Florian; Nam, Chang Woon; Schoenberg, Alina. 2017. Urban shrinkage and resurgence in Germany. s. 3-4

Faass, Almut. 2019. Algae – The New Super Plant -dokumentti. Tuotanto: Spiegel TV/ZDF/Arte, Saksa. YLE Prisma. Luettu 3/2021.

Saatavilla: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2020/10/05/prisma-leva-tulevaisuuden-raaka-aine-jostatutkijat-toivovat-oljyn-korvaajaa>

Järvinen, Jari. 2019. Analyysi: Suomen suurimman paperitehtaan jättimuutos ja yt-neuvottelut kertovat kaiken metsäteollisuuden nykymenosta. YLE Uutiset. Luettu 12/2020.

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10694817>

Järvinen, Jari. 2021. Paperikoneita saatetaan sulkea lisää – paperin menekki hiipuu yhä ja sellun läpimurtoa uusiin tuotteisiin odotetaan kuumeisesti. YLE Uutiset. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11688818>

Karhulan teollisuuspuisto. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://karhulanteollisuuspuisto.fi/>

Keran Hallit. Companies. Luettu 3/2021.

Saatavilla: <https://www.keranhallit.fi/en/companies/>

Keskilaakso. 2020. Myllykoski on Kymenlaakson Vuoden kylä 2020. Myllykoski, Uutiset. Luettu 12/2020

Saatavilla: <https://www.keskilaakso.fi/2020/04/20/myllykoski-on-kymenlaakson-vuoden-kyla-2020/>

Koivunen, Mikla. Puistoinventointi, Myllykosken paperitehdas, Museovirasto, Rakennushistorian osasto. s. 3, s. 6

Korhonen, Antti-Jussi. 2020. Täältä alkoi Suomen paperitehtaiden surumarssi 14 vuotta sitten ja lähes 700 jäi työttömäksi – selvitimme, mitä suljetulle tehdasalueelle kuuluu nyt. YLE Uutiset. Luettu 12/2020.

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11521337>

Koskela, Sirkka. 2004. Kymenlaakson alueellinen ympäristöanalyysi ja ympäristöindikaattorit. ECOREG-hankkeen dokumentointiraportti 1. Suomen ympäristö. s. 28

Kotkan kaupunki. Sunila. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://www.kotka.fi/asuminen-ja-ymparisto/asuinalueet/sunila/>

Kouvolan kaupunki. 2020. Kouvola – Anjalankoski. Alueelliset indikaattorit. Luettu 2/2021.

Saatavilla: [https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2020/02/Anjalankoski\\_Paavo.pdf](https://www.kouvola.fi/wp-content/uploads/2020/02/Anjalankoski_Paavo.pdf)

Kouvolan kaupunki. 2018. Myllykoskentie – Korjaus- ja rakentamistapaohjeet. Tekniikka- ja ympäristöpalvelut, kaupunkisuunnittelu. s. 4

KYMark – matkapuhelinsovellus. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://kymark.fi>

Kymenlaakson maakuntakaava 2040. 2020. Kaavaselostus. s.11-12. Luettu 4/2021.

Saatavilla: [https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040\\_dokumentit/Kymenlaakson\\_liitto\\_Maakuntakaava\\_selostus\\_A4\\_vaaka\\_11\\_2020\\_lowres.pdf](https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040_dokumentit/Kymenlaakson_liitto_Maakuntakaava_selostus_A4_vaaka_11_2020_lowres.pdf)

Kymenlaakson maakuntakaava 2040. 2020. Merkinnät ja määräykset. s.7. Luettu 2/2021.

Saatavilla: [https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040\\_dokumentit/Maakuntakaava2040\\_merkinnat\\_ja\\_maaraykset\\_nettiin\\_VALMIS.pdf](https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040_dokumentit/Maakuntakaava2040_merkinnat_ja_maaraykset_nettiin_VALMIS.pdf)

Kymenlaakson maakuntakaava 2040. 2020. Suunnitteluratkaisujen perustelut ja kohdeluettelo. Kymenlaakson liitto. s.9. Luettu 2/2021.

Saatavilla: [https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040\\_dokumentit/Hyvaksyty\\_2040/Kaava2040\\_suunnitteluratkaisut\\_kohdeluettelo\\_150620.pdf](https://www.kymenlaakso.fi/images/Liitteet/ALUESUUNNITTELU/Maakuntakaava/2040_dokumentit/Hyvaksyty_2040/Kaava2040_suunnitteluratkaisut_kohdeluettelo_150620.pdf)

Kymenlaakson seutukaavaliitto. 1992. Kymenlaakson rakennuskulttuuri. s.41

Kymisun. 2020. Kymijoki – sykkivä valtasuoni. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://www.kymisun.fi/blog/post/kymijoki-sykkiva-valtasuoni>

Lahtinen, Jari. 2/2021. Redeve Oy:n toimitusjohtaja. Sähköposti-keskustelu.

Lahtinen, Jari. 3/2021. Redeve Oy:n toimitusjohtaja. Teams-palaveri.

Martinez-Fernandez, Cristina; Weymanb, Tamara; Fol, Sylvie; Audirac, Ivonne; Cunningham-Sabot, Emmanu le; Wiechmann, Thorsten; Yahagi, Hiroshi. 2015. Shrinking cities in Australia, Japan, Europe and the USA: From a global process to local policy responses. s. 17, s. 40

MTV3 Dokumentit. 2012. VIIMEINEN RULLA dokumenttielokuva Myllykosken paperitehtaan lopettamisesta. Katsottu 12/2020.

Saatavilla: <https://www.youtube.com/watch?v=jkULxsQcAq8>

Museovirasto. 2009. Myllykosken teollisuusympäristö. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt RKY. Luettu 4/2021.

Saatavilla: [http://www.rky.fi/read/asp/r\\_kohde\\_det.aspx?KOHDE\\_ID=1479](http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=1479)

Myllykoski Oy. Puuhiomosta kansainväliseksi paperiteollisuusyritykseksi. s. 36, s. 54, s. 98

Myllykosken seuratalo. Kotisivut. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://www.seuratalo.fi/>

Myllykosken latu RY. 2021. Kotisivut. Luettu 1/2021

Saatavilla: <https://www.myllykoskenlatu.fi/>

Mäkelä, Kai. UPM. 2/2021. Sähköposti-keskustelut.

Ojanperä, Sini. 2020. Entiseen tehtaaseen rakennettavan kalankasvatustiloksen ympäristölupahakemus asetettiin nähtäville. YLE Uutiset. Luettu 3/2021.

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11544225>

Pesu, Ilona. 2020. Ratatyöt alkavat Kouvolan ja Kotkan välillä – Myllykoskella parannetaan aseman esteettömyyttä. YLE Uutiset. Luettu 2/2021

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11254449>

Pyht en kunta. Stockfors Art Fair. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://pyhtaa.fi/fi/vapaa-aika-kulttuuri/kulttuuri-ja-museo/stockfors-art-fair>

Pölkki, Minna. 2020. Kajaani nousi kanveesista. Helsingin Sanomat. 12/2020.

Saatavilla: <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000007619152.html>

Rajaniemi, Juho. 2020. Kulttuuriympäristön asemakaavoituksen neljä  ss . Rakennetun kulttuuriympäristön selvitykset. Luento Tampereen yliopistossa 21.02.2020. s. 10

Redeve Oy. Tietoa Redevest . Luettu 2/2021.

Saatavilla: <https://www.redeve.fi/tietoa-redevesta/>

Redeve Oy. Voikkaan yritysalue. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://www.redeve.fi/vapaat-toimitilat/voikkaan-yritysalue/>

Renforsin ranta. Rakennemuutoksen hoito Kajaanissa. s. 1-3, s. 5-7, s. 9

R-Urban. 2012. Recyclab – a recycling, reusing and eco-building platform. Luettu 11/2020.  
Saatavilla: <http://r-urban.net/en/projects/recyclab/>

Schlappa, Hans; Neill, William J V. 2013. From crisis to choice: re-imagining the future in shrinking cities. Cities of Tomorrow – Action Today. URBACT II Capitalisation. s. 10, s. 33, s. 39

Selkälä, Sari. 2018. Historiaa, luontoa ja herkkuja – niistä on Kymijoki tehty. Retkipaikka. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://retkipaikka.fi/historiaa-luontoa-ja-herkkuja-niista-on-kymijoki-tehty/>

Sillanpää, Miina. 2019. Pauhaavan joen varteen nousi helminauha upeita tehdasalueita – jopa tarpeeton 10-kerroksinen näkötorni, koska piti näyttää hyvältä. YLE Uutiset. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-10689392>

Stockfors kartalla – nettipeli. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://www.stockforslife.fi/game.html?lang=fi>

Stora Enso. Inkeröisten tehdas. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://www.storaenso.com/fi-fi/about-stora-enso/stora-enso-locations/ingerois-mill>

Sunila Alvar Aalto. Aallon Sunila. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://www.alvaraaltosunila.fi>

Suomen Kalankasvattajaliitto. 2021. Kalanviljelyn tärkein päämäärä on tuottaa kuluttajalle vastuullisesti korkealaatuista ravintoa. Luettu 3/2021.  
Saatavilla: <https://www.kalankasvatus.fi/kalanviljely/>

Tahkokorpi, Mirjam. 2020. Stora Enso investoi 14 miljoonaa euroa Sunilan tehtaaseen Kotkassa – rakentaa uuden käsittely- ja pakkauslaitoksen. YLE Uutiset. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11680895>

Taideruukki. Taideruukin kotisivut. Luettu 1/2021.  
Saatavilla: <https://taideruukki.fi/taideruukki/>

Tilastokeskus. Taajamat väkiluvun ja väestötiheyden mukaan, 2019. Myllykoski. Väestöra-  
kenne, Statfin. Luettu 2/2021.  
Saatavilla: [http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin\\_\\_vrm\\_\\_vaerak/stat-fin\\_vaerak\\_pxt\\_11s8.px/table/tableViewLayout1/](http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/stat-fin_vaerak_pxt_11s8.px/table/tableViewLayout1/)



UPM Verlan tehdasmuseo, 2018. Verlan kotisivut. Luettu 2/2021.

Saatavilla: <https://www.verla.fi>

UPM Kiinteistöt. Kymin ruukki. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://www.upmkiinteistot.fi/yritysalueet/kymin-ruukki/>

UPM Kymi. UPM Kymin kotisivut. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://www.upmpulp.com/fi/upm-kymi/>

Vedenpää, Ville. 2021. Suomessa kuvataan lisää Hollywood-elokuvia tänä vuonna – Tampereella onnistuneesti tehty Dual-elokuva raivasi tietä uusille hankkeille. YLE Uutiset. Luettu 2/2021.

Saatavilla: <https://yle.fi/uutiset/3-11747281>

Virtakiven Sauna / Kahvila. Virtakiven kotisivut. Luettu 1/2021.

Saatavilla: <https://virtakivensauna.fi/>

Visit Kouvola. Anjalan kartano. Luettu 1/2021

Saatavilla: <https://visitkouvola.fi/fi/c/137/anjalan-kartano>

Visit Kouvola, Kouvola Innovation. 2017. Kouvolan matkailun Master Plan ja investointistrategia 2025.

Luettu 2/2021.

Kuva- ja kartta-aineisto

Kaikki kuvat sekä kartat ovat diplomityöntekijän omia, ellei toisin erikseen mainita.

